

Jonathan Swift

GULLIVER

IN TARA CAILOR

2016

1-3

3

IN ROMĂNEȘTE DE
SORIN B. RAREȘ
CU O PREFAȚĂ DE
ALEX. IORDAN

scu

Editura **ȚICU I. EȘANU**
București VI Str. Mihai-Vodă 22

11 32 016

11
32 016

IONATHAN SWIFT

GULIVER
IN ȚARA CAILOR
III

In Românește
SORIN B. RAREȘ
Cu o prefață de
ALEXANDRU IORDAN

EDITURA ȚICU I. EȘANU
București VI Strada Mihai-Vodă No. 22

20-5
5 98

220-31=510

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
— CLUJ —
SALA DE LECTURĂ

806378W

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„OCTAVIAN GOGA”
CLUJ

VIATA ȘI OPERA LUI JONATHAN SWIFT

Sunt convins că nu spun o inexactitate afirmând că cea mai mare parte din cetitori, cunosc prea puțin — dacă nu chiar nimic — din viața autorilor operelor literare pe care le-au citit.

Incontestabil că valoarea unei opere o constituie numai realizarea ei artistică și că ea trăește doar prin această realizare, desprinsă cu totul de personalitatea creatorului ei.

Totuși, în afară de acele scrieri a căror conținut depășește spațiul și timpul, care pot fi situate ori unde și oricând și deci a căror înțelegere nu implică o cunoaștere îndeaproape a vieții autorului și a evenimentelor contemporane, sunt altele strâns legate de epocă și mediu, a căror conținut e un reflex al felului în care au fost create.

Pentru acestea cunoașterea vieții autorului, a epocii în care a trăit, a condițiilor în care a lucrat și care adeseori l-au influențat, pot ajuta la determinarea ideii generatoare a operii și deci la o mai deplină înțelegere a ei. Din categoria acestui

grup de scrieri, face parte și opera lui Jonathan Swift.

Viața lui Jonathan Swift constituie un elocvent exemplu al triumfului omului cu însușiri excepționale.

Născut la 30.XI.1667 într'o modestă locuință din Dublin, crescut până la vârsta de cinci ani sub îngrijirile devotate ale doicii — dela care a învățat să descifreze tainele cetitului — Jonathan Swift ajutat de unchiul său Godwin, a urmat cursurile colegiului din Kilkenny, unde se mai păstrează și astăzi pupitrul ce poartă săpat, cu lama unui briceag — numele lui Jonathan Swift.

Isbucnind în Irlanda războiul din 1688, Swift pe atunci în vârstă de douăzeci și unu de ani, părăsește colegiul din Dublin luând calea Leicesterului, unde se găsea mama sa.

Ajuns aici, fără bani și fără vreo speranță de mai bine, urmează sfatul mamei sale de a se adresa influentului om politic William Temple — cu care se înrudea de departe.

Primit cu neîncredere de acesta, începe prin a munci câte opt ore pe zi, completându-și în acelaș timp cultura. Fire plăpândă, Jonathan Swift e învins de supra efortul ce-l făcea îmbolnăvindu-se atât de grav încât, cei din jurul său pierduesă orice speranță de a-l mai vedea restabilit.

O călătorie în Irlanda nu contribuie cu prea mult la restabilirea sănătății sale, care s'a resimțit întreaga viață, de pe urma acestei îmbolnăviri.

Intors la Moor-Park, William Temple se simte tot mai atras de tânărul său secretar care în scurt timp îi devine cel mai apropiat confident și colaborator.

Acum are ocazia Jonathan Swift să cunoască în casa patronului său numeroși oameni politici, savanți, literați și artiști, ba chiar pe însuși regele Angliei, Wilhelm VIII, la care va fi trimis mai târziu cu o misiune politică de către William Temple.

Tot aici, la Moor-Park, se înfiripă cea dintâi idilă de dragoste a lui Jonathan Swift cu fata administratorului domeniilor lui William Temple, Stela, cu care se va căsători în ascuns în catedrala din Dublin, unde Jonathan Swift îndeplinea funcția de decan, în anul 1716.

Trimis într'o misiune politică la regele Wilhelm și nereușind să obțină aprobarea Suveranului pentru proiectul elaborat de William Temple, Jonathan Swift renunță de a se mai întoarce la Moor-Park, se duce în Irlanda unde reușește să fie numit preot în localitatea Kilroot.

Monotonia de aici, ce contrasta atât de puternic cu viața dela Moor-Park, pe deoparte, și insistențele lui William Temple de a-și relua postul de secretar, l-au determinat pe Swift să părăsească Kilroot-ul și să-și reia vechea ocupație, de data aceasta însă pentru scurt timp, căci suferindul său patron nu mai are mult de trăit.

Rămas fără protector și în posesia unei mici

moșteniri lăsate prin testament de William Temple, Jonathan Swift îndeplinește câteva vreme funcția de secretar pe lângă lordul Berkeley, cu care pleacă în Irlanda. Având însă principii diferite, se despart și Jonathan Swift se împrietenește cu fruntașul conservator Harley, începând în acelaș timp ostilitățile cu liberalii, atunci în opoziție.

Revenit în Anglia în 1710, e numit peste trei ani decan al Catedralei din Dublin, atras însă de frământările vieții politice, după șapte ani se retrage din cler, luându-și deplină libertate de a participa în mod efectiv la luptele politice.

Din timpul cât a funcționat la catedrala din Dublin, i-a rămas numele de „decanul“ sub care e aminitt întreaga sa viață.

Aceasta ar fi pe scurt biografia lui Jonathan Swift, desbrăcată de activitatea sa politică care se împletește, făcând aproape un tot, cu opera sa literară.

Deaceea, vom încerca a schița această a doua parte biografică a lui Swift, pe măsură ce ne vom ocupa de scrierile sale.

Opera lui Swift se caracterizează prin două note dominante: satirizarea și alegoria.

Aceste două elemente se întâlnesc începând cu prima sa scriere „The battle of the books“ (Bătălia cărților) și încheind cu capod'opera „Travels into several remote nation of the world, by Lemuel Gulliver, first a surgeon and then a captain

of several ships in four parts" (Călătoriile lui Gulliver).

Cea dintâi are ca temă ironizarea luptei ce se dădea în secolul XVII între susținătorii primării clasicismului și partizanii modernismului. Swift se aliază cu primii, poate influențat și de cartea lui William Temple „Lettres de Phalaris”, unde erau susținuți clasicii, și imaginează o bătălie între cărțile unei biblioteci.

În cea de a doua scriere „A tale of a tub” (Poveste despre un boloboc). Swift înfățișează lupta de supremație religioasă, a celor trei biserici: catolică, luterană și calvină, învăluind cu cel mai biciuitor sarcasm, pe cea de a treia.

Venind la Londra în anul 1701 Swift găsește sub acuzație pe miniștrii liberali: Halifax, Oxford, Somers și Bentinck, pentru motivul de a fi semnat tratatul de împărțire a monarhiei spaniole. Swift ia apărarea acuzaților, publicând cartea: „A discours of the contests and dissensions in Athens Parlamentul, prin exemplul republicilor antice, asupra pericolului ce decurgea pentru State, ruptura echilibrului între puterile publice și invidia înverșunată a partidelor răsvrătite, care se asemănau cu sentimentul general tot atât de bine ca și interesele partidului liberal.

Cartea lui Swift, apărută anonim, avu un răsunător și imediat efect influențând puternic asupra scoaterii de sub acuzare a celor patru miniștri.

Când la o a doua ediție Swift și-a divulgat numele, a fost înconjurat de cea mai largă solici-tudine și recunoștință din partea liberalilor, oferindu-i-se loc de frunte în conducerea partidului și promițându-i-se satisfacerea tuturor revinde-cărilor irlandeze. Dar toate acestea au rămas sim-ple promisiuni, ceiace l-a determinat pe Swift să se despartă de acei pe care-i apăraseră cu atâta însuflețire.

În legătură cu activitatea sa împotriva partidului liberal vom aminti acțiunea desfășurată în co-loanele ziarului „The Examiner“, cel dintâi ziar englez cu articole politice de fond, pe care Swift l-a condus din Noembrie 1710 până în Iunie 1711, și unde a dus o aprigă campanie.

Astfel într'unul din numerile acestui ziar Swift scrie:

„Noi îi acuzăm că vor să distrugă biserica sta-tornică și de a introduce în locul ei fanatismul și libertatea gândiri, de a fi dușmanii monarhiei, de a voi să distrugă actuala formă de guvernă-mânt pentru a ridica o republică sau o altă așe-zare, după gustul lor, pe aceste ruine. De altă parte, strigătele lor împotriva noastră le putem rezuma în aceste trei cuvinte îngrozitoare: papis-mul, puterea absolută și pretendență“. (No. 28).

Retras în Irlanda, Jonathan Swift duce lupta îm-potriva pretențiilor de hegemonie ale Angliei a-supra Irlandei.

Parlamentul englez își însușise dreptul de a

alcătui legile după care să se conducă regatul Irlandei, căutând în acelaș timp să subjuge, prin diferite prohibițiuni, activitatea Irlandezilor, căroro le interzisese orice export în afară de Anglia. Impotriva acestor tendințe s'a ridicat Jonathan Swift, scriind în 1720 „A proposal the universal use of Irish manufacture“, (Propunere pentru întrebuintărea universală a produselor industriei irlandeze!), în care preconiza boicotul produselor industriale engleze.

Această carte a făcut din Swift un adevărat idol național, fiind înconjurat de cele mai mari onoruri și nesfârșite manifestațiuni de simpatie, din partea Irlandezilor.

Patru ani mai târziu, guvernul și parlamentul englez, fără a consulta forurile conducătoare irlandeze, acordă William Wood concesiunea bătăerii unui stoc de monede, pentru Irlanda.

Această încălcăare de drepturi, a nemulțumit parlamentul irlandez care a luat o atitudine ostilă și a prilejuit lui Jonathan Swift, publicarea unor scrisori, cunoscute sub titlul „The Drapier's Letters“ (Scrisorile unui postăvar), în care îndemna publicul de a nu primi moneda emisă de W. Wood.

Scrisorile lui Swift, redactate într'o formă violentă și-au îndeplinit scopul, determinând guvernul englez de a retrage patenta dată lui Wood, dându-i-se în schimb o despăgubire.

Lăsând ca încheere, analiza operii sale de că-

petenie „Călătoriile lui Guliver“, vom aminti acum de cele din urmă scrieri ale lui Swift: „The lady's Dressing room“, „On poetry a Rhapsody“ „On the death of Dr. Swift“, „Journal Stella“ și „Cadenus and Vanessa“.

Cea dintâi, cuprinde câteva mici poeme, în amintirea iubitei sale Stella, moartă în 1728, rezultate dintr'o tristă desvoltare a versurilor lui Lucretius:

„Et miseram tetris se suffit odoribus ipsa“
 „Quam famulae longe fugitant furtimque cachinnant“

În momentele de luciditate, tot mai rare către sfârșitul vieții sale, Jonathan Swift a compus cea de a doua scriere unde face o nemiloasă apropiere între familia regală engleză și Walpole.

„On the death of Dr. Swift“ este strălucită satiră, asupra propriei sale morți, inspirație din următoarea maximă a lui Rochefoucault: „Dans l'aversité de nos meilleurs amis, nous trouvons toujours quelque chose qui ne nous plait pas“.

În „Journal to Stella“, Swift înfățișează într'o formă poetică viața sa proprie, iar în ultima scriere „Cadenus and Vanessa“, apărută trei ani după moartea autorului sunt redată relațiile sale cu văduva Ester Vanomrigh.

Incepând cu anul 1736, mintea lui Swift se întunecă tot mai mult, până la obștescul său sfârșit, care s'a produs la 19 Octombrie 1745.

Inmormântat în catedrala din Saint-Patrik s'a

fixat pe locul său de veci, o placă de marmoră neagră pe care stă săpată următoarea inscripție latinească:

Hic depositum est corpus
 Ionathan Swift S. T. P.
 Hujus ecclesiae cathedralis
 Decani
 ubi saeva indignatio
 ulterius cor laceratae nequit,
 abi viator
 et imitare si poteris,
 strenum provirili libertatis vindicem
 obiit anno (1745)
 mensis (octobris) die (19)
 aetatis anus (78).

Și acum să ne întoarcem la cea mai populară dintre operele lui Swift, aceea care prin forma în care e scrisă, a făcut să fie una din scrierile cele mai gustate de către copii, dar care reprezintă în acelaș timp, prin cunoașterea amănuntelor ce-au determinat pe autor s'o scrie, cea mai înversunată revoltă împotriva unor stări de fapt, exteriorizarea celei mai profunde amărăciuni sufleteșit, învăluite însă în haina alegoriei, transpunând defectele societății engleze într'o lume imaginară. Totuși personagiile principale ce se întâlnesc în „Călătoriile lui Guliver” având fiecare nota particulară a personagiului real, vizat de Swift, au putut fi identificate de contemporani, dându-ni-se în chipul acesta posibilitatea unei reconstituiri a faptelor.

Călătoriile lui *Guliver* au apărut în toamna anului 1726. Poate niciodată apariția unei cărți nu a stârnit o așa mare senzație. A fost citită de toți, de bătrâni și de copii, căci fiecare descoperea în această carte elementele necesare priceperii sale.

Prin stilul său cursiv, prin captivitatea înlănțuire a faptelor, și prin originalitatea expunerii, „Călătoriile lui *Guliver*”, au rămas neîntrecute.

Iată cum arată V. Scott, popularitatea de care s'a bucurat această carte:

„Niciodată, o carte n'a fost așa de căutată, de către toate clasele sociale. Cetitorii din lumea mare găseau în ea o satiră personală și politică; vulgul aventuri pe gustul său; amicii romanescului, fantasticul; tineretul, spirit; bătrânețea și ambiția părăsită, maximele unei mizantropii triste și amare”.

În fiecare din călătoriile întreprinse de fictivul *Guliver*, autorul prezintă o nouă latură a satirizării.

Astfel în „Călătoria în țara piticilor” *Jonathan Swift* înfățișează Curtea și politica statului englez. În persoana primului ministru *Flimnap*, este zugrăvit influentul om politic englez *Robert Walpole*, care pentru a se răsturna pe *Swift* l-a urmărit în toată activitatea sa, opunându-se oricărei încercări a acestuia de a putea obține o situație înaltă în Anglia.

Cele două partide politice liliputane, al tocurilor înalte și tocurilor joase nu reprezintă altceva decât ridiculizarea Liberalilor și Conservatorilor englezi.

Prințul de Galles, care arăta aceeași sollicitudine ambelor partide, făcu mult haz când se recunoscu în persoana moștenitorului prezumtiv, care purta un pantof cu tocul înalt, iar celălalt cu tocul jos.

Blefuscu, țara în care a fost silit să se refugieze Guliver, din cauza ingraturii piticilor, trebuie identificată prin Franța care a acordat azil ducelui d'Ormand și lordului Bolingbroke, refugiați acolo din cauza persecuțiilor Curții engleze.

Zarva stârnită de modul cum Guliver a stins incendiul dela palatul imperial, este o aluzie la desgrația ce și-a atras-o din partea reginei Ana, în urma tipăririi cărții „Povestirea unui boloboc“ al cărei erou este contele de Tonneau.

Ca o încoronare a ironiei, Swift, recomandă atât Constituția cât și sistemul de educație din țara piticilor, ca modele demne de urmat în toate țările relevând că numai în ultimile trei decenii, corupția a pus stăpânire în acest stat.

„Călătoria în țara uriașilor“ este o satira mai generală, rezultată din părerea ce și-o formează autorul din acțiuni și sentimente omenești, produse ale unui caracter sobru, chibzuit, meditativ și dotat cu o putere uriașe de pătrundere a faptelor.

Monarhul acestei țări este personificarea unui rege iubitor de țară, preocupat numai de binele supușilor, rece față de succese, disprețuitor al intrigărilor europene, considerând odioase rezultate ca și motivele ce stau la baza intrigilor. Unele pasagii, în care este descrisă Curtea din Țara uriașilor au

fost considerate drept satirizare a damelor de onoare dela Curtea engleză, față de care Swift, după cum afirmă Delany, nu avea o mare stimă.

În cea de a treia călătorie, în orașul filozofilor Laputa, Jonathan Swift, ridiculizează pe învățații dela Curtea engleză. Se presupune că această carte reprezintă satiră la adresa lui Isac Newton, căruia Swift nu-i putea uita atitudinea favorabilă față de proiectul prin care era autorizat Wood să emită moneda de aramă în Irlanda. Croitorul care nu reușește să facă un costum de haine, bune de îmbrăcat, cu toate că luase măsura după o figură matematică, e socotit a fi țetăru care, adăogând o cifră la calculul astronomic al lui Newton asupra distanței dintre soare și pământ, i-a creiat acestuia o mare încurcătură.

Sunt numeroase pasagiile din această carte, socotite drept aluzii ironice la Newton, dar noi nu vom insista asupra lor, ci vom trece la cea de a patra călătorie în „Huyhuhums“ (țara cailor).

Aceasta reprezintă o critică violentă, față de natura omenească.

Revolta lui Swift, e îndreptată împotriva acelor care trăind într'o țară unde legile sunt călcate la fiecare pas, unde libertatea deși înscrisă în legi, e totuși inexistentă, unde un infim număr de potentăți țin subjugate milioane de oameni, căci sentimentele sale profunde liberale nu puteau îngădui asemenea nedreptăți comise de rasa omenească.

Degradarea rasei omenești, prezentată în acea-

stă carte, Swift o pune pe seama aservirii de bună voie a facultăților intelectuale ale omului și a instinctelor acestuia, așa precum e întâlnit în cele mai de jos clase sociale, când e lăsat în voia ignoranței și a viciilor.

Privită din acest punct de vedere, revolta lui Swift față de semenii săi nu poate fi decât foloșitoare moralei, căci ea învață pe om de a nu se lăsa copleșit de sensualități brutale, cruzimi și avariție, acestea având darul să-l abrutizeze și să-l asemuiască lahușilor.

Sinceritatea aparentă cu care și povestește pe-ripețiile călătoriilor lui, ascunde însă săgeți cu atât mai ascuțite cu cât imaginația lui Swift le împodobește mai prodigios.

În cele mai mici amănunte pe care lectorul fascinat de cursivitatea povestirii, de înlănțuirea uimitor de logică a faptelor, nu le-ar bănuși, că având alt scop decât al unei variate delectări, se ascunde intenția autorului de a evidenția ridicolul pe care-l vedea atât la Curte, cât și printre ceilalți contemporani ai săi: lingușirea, avariția, goana după situații, toate sunt evidențiate, ca existând în țările imaginare.

Valoarea operii lui Swift, constă în perfecta originalitate a stilului său. Chiar dacă gândul satirizării, prin povestirile unui naufragiat călător, a mai tentat și pe alții, nimeni n'a isbutit să redea povestirilor lor o așa intensitate și o coloratură atât de puternică și totuși atât de naturală.

Dacă cunoștințele noastre ar fi mai limitate, dacă am putea bănuî un continent neexplorat încă, călătoriile în țara piticilor și a uriașilor, ar putea fi luate drept cele mai autentice întâmplări ale unui călător pe care valurile mărilor l-ar fi dus în lumea necunoscută.

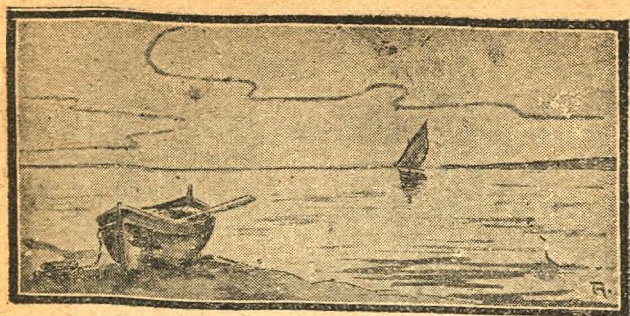
La noi, singura scriere cunoscută a lui Jonathan Swift, este „Călătoriile lui Guliver“ tipărită pentru prima oară în anul 1848, în traducerea lui I. D. Negulici în colaborare cu Em. Angelescu. Cea de a doua ediție s'a tipărit deabea după o jumătate de secol, având o scurtă notiță biografică de Caion (Constantin A. Ionescu).

Printre traducătorii în românește a Călătoriilor lui Guliver trebuie să amintesc pe Radu D. Rosetti, Haralamb G. Lecca, Ludovic Daus, un anonim care semnează S. R. și George B. Rareș.

Numărul mare de ediții, de care s'a bucurat această operă a lui Swift, atât înainte cât și după război, dovedește cu prisosință largă sa răspândire în rândurile cetitorilor noștri.

Alexandru Iordan

CAP. I

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Am petrecut cinci luni plăcute, cu nevastă-mea și cu copiii și-ași putea zice că eram fericit, dacă mi-ași fi dat seama că sunt.

Dar, din păcate, m'a ispitit o călătorie, mai ales că mi se oferise lăudărosul titlu de „căpitan“, pe „Aventura“, un vas comercial de 350 de tone. Mă pricepeam în navigație și în acelaș timp mi se urâse cu titlul subaltern de chirurg. N'am renunțat însă la meseria mea și-am exercitat-o chiar, când mi s'a ivit ocazia. Mi-am luat rămas bun dela biata nevastă-mea, care era însărcinată, și-am plecat din Portsmouth la 2 August 1710.

Bolile mi-au luat pe drum o parte din oamenii vasului, așa în cât am fost silit să iau alții din insulele Leeward, unde negustorii cu cari aveam afaceri, îmi ziseră să opresc. Mi-a

părut rău că i-am luat, căci mare parte din ei erau foști tâlhari.

Mi-au răsvrătit restul oamenilor și s'au înțeles cu toții să pună stăpânire pe vas. Într'o dimineață dar, au intrat în camera mea, s'au năpustit asupra-mi și m'au legat, amenințându-mă să mă arunce în mare, dacă mă voiu împotrivi. Le-am spus că soarta mea e în mâna lor și că consimt de mai înainte la orice vor. M'au silit să jur și m'au deslegat, mulțumindu-se să-mi lege un picior de pat și să pună o santinelă la ușă, cu ordin să-mi spargă capul, dacă ași fi încercat cumva să scap. Planul era să fâlhărească corăbiile cu vasul meu și să vâneze numai spanioli; dar fiindcă nu erau destui, s'au hotărît să vândă marfa încărcată și să se ducă în Madagascar, spre a-și spori numărul oamenilor.

În timpul acesta, stam închis în odaie, foarte îngrijat să-mi aflu soarta.

La 9 Maiu 1711, m'am pomenit cu un oarecare Jak Welck, intrând la mine și spunându-mi c'a primit ordin dela căpitan să mă dea jos. Am cerut să stau cu el de vorbă și să-i fac câteva întrebări; zadarnic! nici chiar numele căpitanului n'a vrut să mi-l spună. M'au coborât într'o șalupă, cu un pachet de haine. Mi-au lăsat însă sabia și-au avut buna-cuviință să nu caute prin buzunare, în cari erau ceva bani. După vreo oră în șalupă, m'au dat jos

pe un țarm. Am întrebat pe cei cari mă însoțiau în ce țară sunt și, mi-au răspuns că nici ei nu știu, — iar șalupa s'a depărtat.

Am lăsat țarmul și m'am suit pe o înălțime ca să stau și să chibzuesc ce trebuie să fac. După ce m'am odihnit puțin, am înaintat mai înăuntru, hotărît fiind să mă predau celui dinfăi sălbatec ce voiu întâlni și să-mi răscumpăr viața, dacă s'o putea, prin câteva inele, brățări s'au alte fleacuri, cū cari îmi umplusem buzunarele.

Am dat peste niște pomi mari, pășuni întinse și câmpii cu ovăz, și am înaintat sfios, de frică să nu mă prindă și să mă aleg cu vreo săgeată. După ce am umblat câtva, am ieșit într'un drum, cu urme de pași, și de copite, iar într'un câmp am zărit o sumă de animale, la fel cu alte două dintr'un pom. Aveau o înfățișare care m'au uimit și când, au început a se apropia, m'am ascuns după un tufiș, ca să le văd mai bine.

Părul lung le cădea pe față; pieptul, spatele și labele de animale, erau acoperite cu păr des; aveau bărbi ca țapii, dar restul corpului era nepăros și lăsa să se vadă o piele foarte neagră. Cozi n'aveau. Aci stau pe iarbă, aci se sculau, aci se ridicau în două picioare.

Săreau, sburdau și se suiau în pomi, sprintene ca niște veverițe, ajutate de ghiarele labelor. Masculii, erau mai mari decât perechile

lor, cari aveau plete mai lungi și mult mai puțin păr în unele părți ale corpului. Tâțele le atârnau între labele de dinainte, și, când umblau, atingeau adeseori pământul.

N'am mai văzut, în călătoriile mele, așa animale diforme și scârboase. După ce m'am uitat destul la ele, mi-am văzut de drum, sperând că mă va duce la vreo colibă cu indieni. M'am întâlnit, după câtva cu unul din animalele de mai' sus, care venea drept spre mine. Zărindu-mă s'a oprit, a început să se strâmbe și parcă se uita la mine ca la un soi de animal, pe care nu-l mai văzuse. Apoi, s'a apropiat și a ridicat spre mine o labă de dinainte. Am scos sabia și i-am dat una cu latul, ca să nu rănesc. Cum a simțit lovitura, a început să fugă și să țipe așa de tare, încât a strâns vreo 40 ca el, cari veneau în goană spre mine, strâmbându-se grozav. Am dat fuga spre un pom și m'am lipit cu spatele de el, ținând sabia în față-mi. Imediat s'au agățat de crengi, s'au suit în pom și-au început să mă umple de murdăriile lor; apoi, cu aceiași repeziciune, au luat-o la fugă.

Am plecat de sub pom și am purces iar la drum, foarte mirat că s'au speriat așa pe neașteptate. La stânga, pe un câmp, mergea tanțoș un cal; el speriasse turma care îmi dase asalt. Calul s'a apropiat de mine și s'a oprit uitându-se în ochii mei mirat, și dându-mi o-

coale ca să mă înconjoare din toate părțile. Am vrut să-mi văd de drum, dar mi s'a pus în față, cu ochi foarte blânzi, fără să-mi facă vreun rău. Ne-am uitat câțva timp unul la altul și în sfârșit am îndrăznit să-i pun mâna pe gât, ca să-l desmierd, fluierând și vorbind ca rândașii, când vor să mângâe un cal; dar el, mândru, disprețuindu-mi politețea, s'a încrunțat și-a ridicat unul din picioarele de dinainte, ca să mă silească să-mi iau mâna de pe el. Tot-deodată, a nechezat de vreo trei-patru ori, cu așa variate accente, încât am început să cred că vorbea un limbagiu anume, și că fiecare nechezat avea un sens al lui.

Drept răspuns, a mai sosit încă un cal care-a salutat foarte politicos pe cel dintâi și-apoi au început amândoi să necheze, într'o sută de feluri deosebite, ca niște sunete particulare; după aceea, au făcut câțiva pași împreună, ca și cum ar fi avut ceva de chibzuit. Umblau de colo până colo, serioși, ca doi oameni cari se sfătuiesc asupra unor lucruri importante, — dar mereu cu ochii la mine, ca și cum le-ar fi fost teamă să nu fug. Mirat că văd niște dobitoace cu așa obiceiuri, mi-am zis: „De oarece în țara asta animalele au atâta judecată, oamenii trebuie să fie toți niște înțelepți“.

Și gândul acesta mi-a dat atâta curaj, încât m'am hotărât să mă duc mereu înainte, până ce voiu descoperi vre-un sat, sau vre-o casă, ori

până ce mă voiu întâlni cu vre-un locuitor, lăsând caii să vorbească cât le-o plăcea. Unul din ei, însă vânăt-mat, văzând că plec, așa tare a început să necheze, încât parcă am înțeles ce vrea. M'am întors, m'am apropiat de el, ascunzându-mi pe cât puteam turburarea, — căci, la drept vorbind, nu știam ce-o să iasă din toate acestea.

Cei două cai m'au strâns din două părți, uitându-se la față și la mâinile mele. Și pălăria, și pulpanele hainei mele, păreau că-i miră. Cel vânăt mi-a mirosit mâna dreaptă, încântat de netezimea și culoarea pielei; dar așa tare mi-a strâns-o între copită și chișiță, în cât nu m'am putut opri de a striga, ceea ce mi-a atras o sumă de alte mângâeri amicale. Ciorapii și pantofii mei îi îngrijau foarte mult; mi le-a mirosit și mi le-au pipăit de câteva ori, făcând un șir de gesturi, foarte asemenea cu acelea ale unui filozof pe cale de-a explica un fenomen.

În sfârșit, cumpătul și purtarea acestor două animale mi-au părut atât de cumiști, încât am dedus că trebuie să fie niște păzitori prefăcuți în cai, cu cine știe ce intenție și cari, întâlnind un străin în drumu-le, voiseră să petreacă puțin pe socoteala lui. De aceea, mi-am permis să le vorbesc cam astfel:

— „Domnilor cai! Dacă sunteți vrăjitori, cum am dreptul să cred, trebuie să știți foarte

limbile. Am dar onoarea să vă spun în limba mea, că sunt un biet englez, care din nenorocire, s'a pomenit pe țărmurile astea și care vă roagă, dacă cumva sunteți, să-mi dați voie să încalec pe d-voastră, ca să găsesc vr'un sat sau vreo casă, în care să mă pot adăposti. Drept recunoștință, vă dăruiesc acest briceag și această brățară.

Cele două animale mi-au ascultat cuvintele cu atenție și, după ce-am sfârșit, au început să necheze pe rând, față în față. Am înțeles atunci că nechezatul le era semnificativ, și că cuprindea cuvintele din cari s'ar putea face un alfabet, tot așa de lesnicios ca al chinezilor.

I-am auzit repetând de mai multe ori cuvântul: „Yahu“, al cărui sunet l-am distins fără să-i disting și sensul, — deși, pe când ei vorbeau, am încercat de vreo două-trei ori să le caut înțelesul. Cum și-au sfârșit vorba, am început să strig, cât puteam: „Yahù, Yahu!“ căutând să-i imit. Mare mirare pentru ei și-o vădită dorință din partea celui vânat, de-a mă face să pronunț cuvântul cum trebuie. L-am repetat, după el, cum am putut mai bine, și, cu toate că eram departe de a fi perfect, tot făcusem oarecare progres.

După ce-au mai vorbit puțin între ei, sigur tot despre mine, — și-au luat rămas bun unul dela altul, cu aceiași bunăcuviință ca la sosire. Cel naurg mi-a făcut semn să pornesc

Înainte-i, — și, fiindcă umblam foarte încet, a început să necheze „hm!“ I-am priceput intenția și i-am dat a înțelege, cum am putut, că sunt ostenit și că de-abia umblu; drept care, s'a îndurat să se oprească, ca să mă odihnesc.

CAP. II

GULIVER IN ȚARA CAILOR

După ce-am umblat vreo trei mile, am ajuns într'un loc, unde era o casă mare de lemn, foarte scundă și învelită cu paie.

Am scos numaidecât din buzunar micile daruri, pe cari voiam să le dau gazdei, ca să mă primescă bine. Calul m'a lăsat să trec înainte, într'o sală mare și curată, în care, drept mobilă, nu era decât o iese și-o cutie.

Trei cai și două iepe stau în picioare fără să mănânce.

Cum am intrat, a sosit și vânătorul și a început să necheze ca un stăpân, care-ar da porunci.

M'a luat cu el, am trecut printre alte două săli și, în cea din urmă, mi-a făcut semn să aștept, trecând într'o sală vecină. Mi-am închipuit că stăpânul casei trebuie să fie ceva de seamă, de oarece mă punea să fac anticameră; dar iarăși nu-mi puteam închipui cum o așa ființă de seamă să aibă cai drept lachei. La

un moment dat, mi-a fost frică să nu fi înebunit, din cauza atâtor nenorociri de cari mă izbisem. M'am uitat cu atenție împrejurul meu și am început să cutremur cu ochii: sala, mobilată, cam tot ca cea dintâi. M'am ciupit de obraz, mi-am mușcat buzele, mi-am dat palme peste pulpe, ca să mă trezesc, în caz când aș fi fost adormit, — dar nici o schimbare; vedeam tot aceleași și-aceleași lucruri; am conchis dar că trebuie să fie la mijloc fermece și draci.

Pe când mă gândeam astfel, vânătorul s'a întors unde m'a lăsat și mi-a făcut semn să trec cu el alături, unde am găsit, pe-o rogojină foarte subțire și curată, o iapă frumoasă, cu un mânz și-o mână, — toți rezemați pe șolduri.

Iapa cum m'a văzut, intrând, s'a ridicat, a venit spre mine, și, după ce s'a uitat bine la fața și mâinile mele, mi-a întors cu dispreț spatele, nechezând mereu „Yahù“! Am înțeles, fără să vreau, funestul înțeles al acestui cuvânt, căci murgul care mă adusese, m'a luat făcându-mi semn cu capul, într'un fel de curte cu gunoaie, unde mai era o clădire, la câțiva pași, de casă. Primul lucru ce mi-a isbit ochii, au fost trei afurisite animale, din cele pe cari le văzusem întâi pe câmp; erau legate de gât; mâncau rădăcini și carne de măgar, de câine și de vacă moartă, pe care-o țineau

în ghiare, și-o rupeau cu dinții. Calul-stăpân a poruncit unui călușel roib, unul din lacheii lui, să deslege cât mai multe asemenea animale și să le aducă. Ne-a pus pe amândoi unul lângă altul, ca să ne compare mai bine, și-a nechezat de mai multe ori „Yahù“, ceea ce m'a făcut să cred c'ășa-i chiamă. Mare mirare și groază m'a cuprins, când, uitându-mă mai de aproape la ele, am văzut că au trăsăturile feței întocmai ca ale omului, cu singura deosebire că obrajii erau lați, nasul turtit, buzele groase și gura foarte mare; dar asta se vede la toate națiile sălbatice, pentrucă mamele își culcă copii cu fața'n jos, îi poartă'n spinare; și'i lovește'n nas cu umerii. Yahu-ul din fața mea avea labele de dinainte tocmai ca mâinile mele, dar cu unghii mari și cu pielea aspră și păroasă. Și labele de dinapoi semănau cu picioarele mele, cu aceleași mici deosebiri.

Numai ciorapii și pantofii îi făcuseră pe d-nii cai să creadă că deosebirea e mult mai mare.

Cât pentru restul corpului, aceleași lucruri, afară de păr și piele.

Oricum ar fi, domnii aceia nu judecau tot astfel, căci corpul meu, era îmbrăcat și credeau că hainele sunt piele, așa încât, în privința asta, mă credeau foarte deosebit de Yahu-ul prezent.

Mărunțelul roib mi s'a înfățișat, prezentân-

du-mi o rădăcină, pe care o ținea între cõpită și chișiță. Am luat-o, am gustat-o, și i-am înapoiat-o, imediat, cât am putut mai politicos. Apoi, s'a dus să-mi aducă o bucată de carne de măgar, — mâncare așa de grețoasă, în cât n'am vrut nici să gust, dându-i să înțeleagă că mă face să vărs. Roibul a aruncat carnea Yahu-ului, care a înghițit-o numai de cât, cu plăcere. Văzând că haina lor nu-mi convine de loc, s'a gândit să-mi dea de a lui, adică fân și ovăz, dar i-am dat să înțeleagă, dând din cap, că acelea nu erau alimente pentru mine. Atunci, dându-și la gură unul din picioarele înaintașe, mi-a făcut semn să înțeleg că nu știe cum să mă hrănească și că să-i spun ce vreau să mănânc; dar n'am isputit n'ar fi avut cu ce să mă mulțumească.

Tocmai atunci, a trecut pe acolo o vacă; i-am arătat-o cu degetul și i-am explicat, printr'un gest foarte expresiv, că aveam poftă s'o mulg.

M'a înțeles, m'a poftit în casă și acolo au poruncit unei servitoare, adică unei iepe, să-mi deschidă o sală, în care am găsit un șir de oale cu lapte, foarte curate și'n regulă. Am băut cât am putut și mi-am venit în fire.

Pela amiazi, am văzut venind spre casă un fel de car, sau căruță, trasă de 4 Yahui. În car, era un cal bătrân, care părea a fi cineva de seamă.

Venea să facă vizită gazdei mele și să de-

juneze împreună. L'au primit foarte bine, au mâncat în cea mai frumoasă sală și, afară de fânul și paiele ce li s'au servit la început, li s'a mai dat și ovăz fiert în lapte. Masa era împărțită în potcoavă și împărțită în mai multe compartimente, înăuntrul cărora ședeau proptiți pe șolduri și rezămați pe maldăre de paie. Deasupra fiecărui compartiment era câte o iesele, așa că toți își mâncau porțiile cu multă cuviință și cuminenție. Mânzul și mânza, copiii stăpânilor casei, erau și ei la masă, și părinții aveau foarte mare grijă să-i facă să mănânce. Vânățul mi-a poruncit să stau lângă el și mi s'a părut că a vorbit cam mult de mine cu amicul lui, care se uita din când în când cu coada ochiului și repeta mereu „Yahu“.

Imi pusesem mânușile. Vânățul a băgat de seamă și, ne mai văzându-mi mâinile cum mi le văzuse până atunci, mi-a făcut câteva semne de mirare și încurcătură, — m'a atins de vreo două-trei ori cu piciorul și mi-a dat a înțelege că dorea să le redau înfățișarea de mai înainte. Mi-am scos mânușile, dând astfel subiect de vorbă tuturor conmesenilor și începând a le fi simpatic, — ceea ce mi-a fost numaidecât întru folos, căci s'au silit să mă învețe câteva cuvinte de ale lor; cum se zice, ovăz, lapte, foc, apă și alte câteva lucruri. Le-am întipărit în minte și m'am folosit, mai mult ca oricând,

de minunata ușurință ce-mi dase natura în învățarea limbilor.

Când ne-am sculat dela masă, calul stăpân m'a luat dela masă, deoparte și, prin semne și vorbe, m'a făcut să pricep ce rău îi pare că nu mănânc și că nu mi-e nimic pe plac. În limba lor, „Llunh“, înseamnă ovăz. Am rostit cuvântul de trei ori, — căci deși refuzasem ovăzul oferit, gândindu-mă mai bine, am înțeles, că mi-ași putea face un fel de hrană, amestecându-l cu lapte, și că asta m'ar întreține până ce ași găsi ocazia să scap și să găsesc ființe de soiul meu. Calul a dat numai decât ordin unei servitoare, o frumoasă iapă albă, să-mi aducă ovăz, într'o farfurie de lemn. L'am frecat ca să-i scot cojile, și apoi am încercat să-l cern, să-l macin între două pietre și să fac, — turnând apă, — un fel de prăjitură, pe care am copt-o și-am mâncat-o caldă, înmuind-o în lapte. La început, n'avea niciun gust, deși e un aliment destul de obișnuit în alte părți ale Europei; dar, cu timpul, m'am deprins și, cum mă întâlneam adeseori în viață cu multe ocazii, am mai constatat înc'odată că omului nu-i trebuie mult să-și astâmpere nevoile naturei și că corpul se deprinde cu toate. Trebuie să nu uit a spune că, tot timpul, cât am stat în țara cailor, n'am fost niciodată bolnav. Mă duceam uneori la vânătoare de iepuri și de păsări, pe cari le prin-

deam cu lațul de păr de Yahu; alteori culegeam ierburi, pe cari le ferbeam, sau le mâncam salată, iar, din când în când, făceam unt; ce m'a supărat mult la început, a fost lipsa de sare; dar m'am obicinuit să mă lipsesc, ceeace mă face să conchid că obiceiul de a mânca sare este un efect al intemperației noastre și n'a fost născocit decât pentru a stărui setea, căci trebuie să se știe că omul e singurul animal, care pune sare în ce mănâncă. Eu unul după ce am plecat de acolo, cu greu m'am obișnuit cu gustul ei.

Destul am vorbit de hrana mea, deși, dacă m'aș întinde mai mult, n'ași face decât ce fac mai toți călătorii, cari cred că-i pasă cetitorului dacă au mâncat bine sau rău.

Ori cum ar fi, am crezut că amănuntele astea sunt necesare, spre a împiedica lumea să-și închipuie că mi-a fost imposibil să trăiesc trei ani într'o așa țară, și printre asemenea locuitori.

Spre seară, calul stăpân mi-a dat o odae, la câțiva pași de casă, despărțită de mahalaua Yahuuilor. Am întins câteva maldăre de fân, și m'am învelit cu hainele, așa că mi-am petrecut bine noaptea și-am dormit destul de liniștit. Mai târziu, mi-a fost și mai bine, — ceeace o să se vadă mai la vale, când voi vorbi de felul meu de trai.

CAP. III.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Mi-am dat mare silință să învăț limba pe care gazda, copiii lui și servitorii aveau mare chef să mi-o explice. Eram considerat ca o minune și se mirau cum un dobitoc da atâtea semne firești de animal cu judecată. Arătam fiecare lucru cu degetul și întrebam cum se cheamă, ținându-le minte și scriindu-le, când rămâneam singur, în cărticica mea de drum.

Accentul, mă sileam să-l prind, ascultând cu atenție; dar m'a ajutat foarte mult roibul.

Trebue să mărturisesc că pronunțarea limbii mi s'a părut foarte grea. Toți vorbesc și din nas și din gât. Limba lor seamănă mult cu a nemților, dar mult mai dulce și mai expresivă. Impăratul Carol Quintul băgase și el de seamă și de aceia spunea că dacă ar fi să vorbească cu calul său, i-ar vorbi nemțește.

Așa de nerăbdătoare era gazda să mă vadă vorbind limba lui, încât cum era liber, îmi da lecții învățându-mă toate cuvintele și toate delicatețele limbii. Mi-a mărturisit mai târziu că, la început era convins că sunt yahù, dar curățenia, politețea, blândețea și ușurința mea de a pricepe totul, îl mirau așa că nu

putea împerechea atari calități cu acelea ale unui yahù, animal grosolan, murdar și neascultător. Îl mira nespuse de mult, îmbrăcămintea mea, căci el crezuse că face parte din trup, pentru că eu nu mă desbrăcam seara decât după ce se culcau toți, iar dimineața mă sculam și mă îmbrăcam înainte de a se trezi ei.

Gazda avea chef să știe din ce țări vin, unde și prin ce mijloc îmi câștigasem judecata pe care i se părea că aş avea-o și cine sunt.

În șase săptămâni îi puteam răspunde la întrebări, iar după vreo trei luni eram destul de îndemânată ca să-i vorbesc binișor. În-țâia întrebare ce mi-a pus-o a fost din ce țări vin și cum am isbutit eu, un yahù, să mă dau drept animal cu judecată. I-am răspuns că vin de foarte departe, că străbătusem mările, într-o scoică mare de lemn, cu alți câțiva de seamă mea și că tovarășii mă lăsaseră pe țărâmul acesta și plecaseră. Gazda mi-a răspuns că trebuie să mă înșel și că le-am spus ce nu era sau, cu alte cuvinte, că i-am mințit. Nu-i venea să creadă că dincolo de mări sunt pământuri și că o păcătoasă turmă de animale poate să facă să plutească și să conducă pe apă o astfel de scoică de lemn, căci numai unul ca el ar fi putut face un asemenea lucru.

I-am răspuns că, deocamdată, nu-i pot explica totul, însă mai târziu, când voi cunoaș-

te mai bine limba, îi voi spune lucruri cari îl vor înmărmuri. După aceasta, recomandă doamnei iepe, soția sa, și domnilor copii, precum și tuturor servitorilor să se ostenească a mă desăvârși, și ca atare, să-mi dea în fiecare zi lecții cât mai lungi.

Mai mulți cai și iepe de distincție au venit să-l vadă pe maestrul meu, împinși de curiozitatea de a da ochii cu un așa uimitor yahù, care după cele svonite, vorbea și cugeta ca ei. Le plăcea să-mi pună întrebări și să mă audă răspunzând, — ceiace mie îmi convenea, căci făceam progrese la învățarea limbii, așa că după cinci luni înțelegeam orice și vorbeam destul de bine.

Ceiasce-i făcea, mai cu seamă să nu creadă că sunt un yahù adevărat, era în deosebi pielea, cu totul aparte de a animalelor din care se zicea că fac eu parte.

Am spus mai sus că în toate serile, după ce adormeau toți, mă desbrăcam de haine și mă înveleam cu ele.

Intr'o zi gazda mi-a trimes în zori pe unul din lacheii săi. Acesta, când intră în odaie, mă găsi dormind dus, hainele îmi căzuseră, iar cămașa mi se ridicase în sus. M'am deșteptat auzind sgomot și am băgat de seamă că, spunându-mi ce avea de spus, era nespus de încurcat și îngrijorat. Cum s'a înapoiat la stă-

pânul său, îndată îi comunică ce-i văzuseră ochii.

După ce m'am sculat și m'am dus să-i dau binețe gazdei, acesta m'a întrebat ce e cu cele povestite de lacheu, care pretindea că în somn nu sunt la fel ca atunci când sunt treaz, și că, jos, culcat, am altă piele, de cât sus, în picioare.

Ii ascunsesem până atunci taina, ca să nu fiu confundat, cum am spus cu blestematul neam de yahii. Acum nu mai aveam ce face; trebuia să mă desbrac. Afară de aceasta, hainele și pantofii începeau să mi se roadă și, fiindcă eram nevoit a le înlocui cu o piele de yahù sau de alt animal, prevedeam că nu voi mai putea ține niult timp secretul. Deci i-am spus că, în țara din care veneam, cei asemeni mie, aveau obiceiul să-și acopere pielea cu aceia a unor animale pregătite cu meșteșug, fie din bunăcuviință, fie să se apere de asprimea vremii; că în ce mă privea, eram gata să-i dovedesc ce îi spuseseam și că nu rămânea decât să mă desbrac, neascunzându-i decât ceiace firea ne oprește să arătăm.

Spusele mele l-au mirat.

Nu înțelegea cum poate să ne silească natura ca să ascundem ceiace ne dăduse.

— Cum, zicea el, natura ne-a dat lucruri rușinoase, ascunse și ucigătoare? Noi nu ne rușinăm de darurile ei și nu ne ferim nici de

cum de a le arăta! Dar cu toate acestea, să nu crezi că vreau să te silesc.

Deci mă desbrăcai, să fiu pe plac gazdei, care începu să facă semne de mare admirație, pe dată ce mi-a văzut configurația trupului. Mi-a luat, unul câte unul, toate vestimintele, privindu-le cu atențiune. M'a măgulit, m'a desmierdat și mi-a dat de mai multe ori târcoale, pentruca să recunoască în cele din urmă că sunt un yahù, cu singura deosebire că îmi era carnea mai moale și mai albă, că părul depe trup îl aveam mai scurt, ba chiar și unghiile, și că mă sileam să umblu pe picioarele dinapoi. Noroc că m'a lăsat curând să mă îmbrac, căci începuse să-mi fie frig.

Nu m'am putut stăpâni de a nu-i mărturisii gazdei mele ce umilit mă simțeam, văzându-mă comparat cu un animat atât de scârbos și îl rugai să se înduplece să-mi dea un alt nume.

Dar în zadar.

Atunci îi cerui ca, cel puțin, să nu spună runcă lacheului să nu destăinuiască ce a văzut.

Mi-a promis și secretul a rămas ascuns până ce mi s'au rupt hainele, când m'am văzut silit să caut ceva cu care să mă îmbrac, întâmplare ce o voi povesti-o mai târziu.

Deocamdată trebuie să spun că-mi purta mare grijă să învăț limba ca să-i istorisesc

minunile pe care i le promisesem. Pretutindeni mă lua cu el și se purta frumos cu mine, ca să mă înveselească și să mă facă mai hazliu, mai simpatic.

Intotdeauna, când eram cu el, pe lângă osteneala ce și-o da să mă învețe limba, mă întreba tot felul de lucruri asupra cărora răspundeam cum mă pricepeam.

E de prisos să explic aici cum am ajuns să leg cu dânsul o converbire mai lungă; — spun numai că prima s'a petrecut astfel:

I-am spus gazdei că vin dintr'o țară îndepărtată, după cum îi mai spuseseam și altădată; că străbătusem mările într'o navă, adică într'un vas de scânduri și, desfăcând batista încercai să-i arăt cum umflă vântul pânzele cu ajutorul cărora puteam înainta. I-am mai spus că, mulțumită unei certe iscate între noi, fusem dat jos pe țărmul pământului pe care mă găseam, că la început eram tare încurcat, neștiind unde mă aflu, până ce avusese bună-tatea să mă scape de persecuția yahùilor. M'a întrebat atunci cine făcuse vasul și cum se poate ca cei din țara mea să aibă inima să mă dea pe seama unor bestii. I-am răspuns că mi-i peste putință să-i explic și să-mi urmez povestirea, dacă nu-mi dă cuvântul de cinste că orice i-aș spune nu se va supăra, și deci numai astfel voiu putea să-i spun sincer minunățiile ce le văzusem.

Desigur, mă încredință că nu se va supăra. Atunci îi povestii că vasul fusese făcut de ființe asemeni mie, cari, și în țara mea, și pretutindeni pe unde am călătorit, erau singurele animale cu minte și pricepute; că sosind în țara aceasta, mă mirase mult să văd că au judecată și că dacă cerul îmi va îngădui să mă mă reîntorc în Europa, și să-mi public călătoriile, toți vor crede că spun povești născocite cu obrăznicie, — și în sfârșit, că, cu tot respectul ce-l păstram atât lui, cât și familiei, eram sigur că la mine în Europa nu vor crede nimeni că ei sunt animale cu judecată, iar yahùii niște biete dobitoace.

CAP. IV.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Pe când rosteam ultimele cuvinte gazda mi s'a părut îngrijorată. Să te îndoiești și să nu crezi ce auzi e ceva nespuse de neobișnuit pentru ei, și dacă-i forțezi mintea le iese — ca să zic astfel — din tâțâni. Imi reamintesc chiar că vorbind cu el despre ciudățeniile firii omenești, așa cum e de pildă, în celelalte colțuri ale lumii, și având ocazia să-i spun de minciuni și înșelăciuni pricepea cu mare greutate ceiace încercam să-l fac a pă-

trunde, căci el îmi răspundea cu simplitate:

„Folosința cuvântului ne-a fost dat numai ca să putem să ne transmitem gândurile și să aflăm ce nu știm. Cine spune neadevărul, nu face ce natura a vrut. Când cineva îndrăznește să facă ceiace voi numiți „a minți“, spune ce n'a gândit și în loc ca să mă lumineze, îmi mărește negura neștiinței mele“.

Iată ideia pe care o au cei din țara cu pricina despre minciună, capriciu ce din păcate, noi îl posedăm în cel mai înalt grad.

Ca să ne întoarcem la convorbirea particulară de care e vorba, după ce îmi asigurai gazonul că, yahunii — după cum obișnuise să mă numescă — sunt, în țara mea, animale atotputinte, m'a întrebat dacă sunt pe la noi și semenii de-ai lor și ce treabă fac. I-am spus că sunt foarte mulți, că vara pasc prin livezi, iar iarna stau în casele lor unde sunt îngrijiți, pieptănați, că li se spală pielea și picioarele, și li se dă mâncare.

— A-ha! acum înțeleg! mă întrerupse el. Deși vă lăudați că aveți minte multă, tot ai noștri sunt și acolo stăpâni!

L-am rugat să mă scutească de a-i mai vorbi în chestiunea aceasta, pentru că, după regulile buneii cuviințe, nu puteam să-i explic și restul.

— Ba nu! vreau să-mi spui totul! Fii fără teamă că ar putea să mă supere!

— Ei bine! continuai eu, fiindcă vrei cu orice preț, mă supun. Noi vă numim pe d-voastră cai și sunteți uneori foarte frumoși și de rasă, buni și de ham și de goană. Când locuiesc la oameni de vază, își petrec vremea în preumblări, alergând, trăgând trăsurile și, atât cât sunt tineri și sdraveni se bucură de o îngrijire deosebită; însă cum încep a îmbătrâni, sau a le slăbi picioarele, îi vindem în târg altora, care îi pun la munci grele și rușinoase, până când își sau duhul. Atunci îi jupoaie, le vinde pielea și li se aruncă hoiturile la păsările de pradă, la câni și lupi, care îi sfășie. Aceasta e — în țara mea, sfârșitul celor mai frumoși și de rasă semeni ai d-voastră.

Dar nici în tinerețe nu sunt toți așa de bine îngrijiți și de norocoși, ca cei despre cari am vorbit. Sunt unii cari locuiesc, de când se nasc, pela plugari, pela căruțași, pela birjari și alți asemeni inși, unde sunt siliți să muncească din greu, cu toate că nu mănâncă mai nimic.

Și am început să-i descriu felul nostru de a umbla călare. zugerându-i cât mai bine frâul, șeaua, pintenii, biciul, fără a uita hamurile celor cari trag la căruță, la trăsura sau la plug. I-am mai spus apoi că li se pun la picioare niște table foarte tari, dintr'un metal numit fier, ca să se apere copita de pietrele depe drumuri.

Gazda mea era revoltată de felul cum ne

purtăm cu ai lor. Mi-a spus că e mirat de îndrăzneala și nerușinarea de a ne sui pe spina lor; că dacă vre-un *yahù* ar îndrăzni un atare fapt, chiar cu cel mai umil servitor din rasa lui, ar fi numai decât trântit, călcat și strivit.

Il lămurii că cei dela noi sunt de obicei domesticiți și învățați, până la cel mult patru ani și că dacă se întâmplă ca unul să fie îndărătnic și nesupus, îl punem de îndată la căruță sau la plug și-l luăm la bătae; că muscalii, destinați la călărie sau la ham, sunt în deobște jugăniți la vârsta de doi ani, ca să fie mai supuși și mai blânzi; că deși sunt foarte simțitori la pedepse sau mângâieri, n'au absolut nici o judecată, ca cei de aici, din țara lui.

Mi-a fost nespus de greu ca să-i lămuresc toate acestea și multă dibăcie mi-a trebuit pentru a-l face să mă înțeleagă, căci limba lor nu e nici de cum bogată. Și, cum au puține paține, au și puține cuvinte știut fiind că numărul pasiunilor, precum și desnodământul lor face bogăția, variația și eleganța unei limbi.

Mi-i peste putere să descriu impresia ce a făcut-o povestirea aceasta gazdei mele, ca și demna lui mânie ce l-a cuprins, când a aflat cum ne purtăm cu semenii lui, și mai cu seamă obiceiul de a-i jugăni, ca să-i îmblânzim și să-i oprim de a zămisli. A recunoscut că, dacă

e vreo țară în care numai cei ca mine să fie atât de chibzuiți, era foarte simplu ca ei să stăpânească și toate celelalte animale, și să-i supună legilor, de oarece înțelepciunea trebuie să învingă puterea.

Dar, privindu-mă cu atenție, a adăugat că o ființă ca mine e prea slabă ca să poată avea judecată sau cel puțin puțința să se servească de ea în împrejurările vieții. Mă întrebă în acelaș timp dacă toți semenii mei îmi sunt asemeni. Răspunsei că avem aproape toți aceleași chipuri și că eu nu trec drept urât; că tinerii și femeile au pielea mai fragedă, iar aceea a fetelor e albă ca spuma laptelui.

Recunosc că — ce e drept — e o oarecare deosebire între mine și yahunii din grajdul său, că nu eram așa urât și murdar — dar în ceiace privește puterea, mult mai prejos decât ei. Că cele patru picioare ale mele sunt goale, iar că puținul păr de pe ele e de prisos, pentrucă nu mă păzește de frig, că picioarele din nainte nu sunt adevărate picioare, căci nu mă slujesc de ele când merg, că sunt prea subțiri și că nu le învârtesc ca pe cele dinapoi.

Pe urmă mi-a criticat alcătuirea trupului, turtitura figurii, umflătura nasului și găurile ochilor puși imediat sub frunte, așa încât nu mă pot uita nici la dreapta, nici la stânga fără să întorc capul.

Mi-a obiectat că nu pot mânca fără ajutorul picioarelor dinainte, pe care le duc la gură și de aceea mi-a dat natura atâtea încheieturi ca să pot acoperi defectele, că nu înțelege la ce îmi folosesc atâtea membre separate cari spânzură la capătul picioarelor din dinapoi, că prea sunt plăpânde și slabe și ca să nu mi le rupă pietrele le învelesc în piele de animale; că trupul meu gol și nepăros e expus frigului ceiace mă silește să-l acopăr cu păr străin — adică să mă îmbrac și să mă desbrac în fiecare zi (cel mai plicticos și oboșitor lucru! după părerea lui), și că, în sfârșit, observase că toate animalele din țara lui aveau frică de yahuni, fugind de ei, așa că presupundând chiar că în țara mea firea ne-a dăruit cu judecată, el nu vede cum ne putem vindeca această atipatie firească, pe care o au toți pentru cei de speța noastră, și cum putem deci să ne folosim de el.

— Dar, în chestiunea aceasta nu vreau să continui mai departe, sfârși el. Istorisește-mi numai viața dumitale și descrie-mi țara în care te-ai născut!

I-am răspuns că sunt dispus să-i fac pe voie, însă nu-l asigurai că voi putea să-l lămuresc tocmai bine în unele lucruri de care el nu avea habar, căci nu văzuse multe dela noi. Totuși îl asigurai că voi face tot ce-mi stă în putință să-l lămuresc, atât prin com-

parații, cât și prin figuri, rugându-l tot odată să mă ierte că nu mă pot exprima în termeni proprii.

— M'am născut, începui eu, din părinți cumsecade, într'o insulă numită Englitera, care e atât de departe, încât cel mai sdravăn dintre ai voștri nu ar putea ajunge până acolo decât după drum lung și tare anevoios. Am fost întâi chirurg adică vindecător de răni. Țara mea e cărmuită de o femeie, căreia îi spunem regină. Am plecat de acolo ca să adun avere și să-mi scap puțin familia de griji. În ultima călătorie fusesem căpitan de vas cu vreo cincizeci de oameni pe lângă mine, din cari muriseră mulți pe drum, încât fusei nevoit să-i înlocuiesc cu alții, și în sfârșit de două ori mi-a fost vasul în primejdie, odată din pricina unei furtuni, iar a doua oară izbindu-se de o stâncă.

Aici gazda m'a întrerupt, ca să mă întrebe cum putusem să hotărâsc pe acei străini din felurite țări să vină cu mine, în mirajul atâtor primejdii, riscând să-și piardă chiar și viața.

Ii lămurii că toți erau niște nefericiți, fără niciun căpătâiu, nevoiți să-și părăsească țara, fie din cauza luptei, fie din cauza fărâdele-gilor făcute. Că unii se ruinaseră în procese, alții în desfrâu, alții la joc de cărți; că mare parte dintre ei erau hoți, ucigași, trădători, otrăvitori, falsificatori, dezertori, sau atunci scă-

pați din închisori, indivizi ce nu îndrăzneau să se întoarcă acasă, de frica spânzurătorii sau a ocnei.

În timpul acestor spuse, gazda m'a întrerupt din nou de vre-o câteva ori. Multă agerime mi-a trebuit petru ca să-i dau o vagă idee de toate crimele care îi siliseră să mă însoțească. Nu-i vorbă că n'am reușit să-l luminez atât scopul cât și îndemnul ce i-a impus la atari rele. Totuși, ca să-l limpezesc puțin am căutat să-i dau cât de vag o idee despre nepotolita dorință ce ne stăpânește de a ne îmbogăți, orbiți de lux, de viclenie și pismă. Dar nu reușii decât cu multă trudă, și aceasta mulțumită exemplelor și presupunerilor, căci nu-i venea a crede să fie astfel de viciuri.

Puterea, guvernul, războiul, pedeapsa și alte asemenea idei nu se pot lămuri în limba gazdei decât prin lungi perifraze.

Mi-a fost anevoios deci să-i descriu Europa și mai cu seamă Anglia, țara mea.

CAP. V.

GULIVER ÎN ȚARA CAILOR

Cetitorii trebuie să bage de seamă că ceiace vor ceti e rezumatul mai multor convorbiri avute în diferite ocazii, timp de doi ani cu gazda mea. Imi puneam întrebări și-mi brentindea istorisiri cu atât mai amănunțite, cu cât

înaintam în cunoașterea limbii. I-am arătat, cum am putut, starea Europei, i-am vorbit de arte și industrii, de comerț și de științe, din patria mea ținând seama mai mult de adevăr decât de timp și împrejurări.

Ca să mă supun deci dorinței lui, i-am povestit într'o zi ultima revoluție din Anglia, prin năvălirea prințului d'Orange și războiul ce-a deschis apoi regelui Franței, cel mai puternic stăpân din Europa a cărui glorie era răspândită pretutindeni și care era înzestrat cu toate virtuțile regești. I-am adăogat că regina Ana, care a urmat prințului d'Orange a continuat războiul, în care se încercaseră toate puterile creștinătății. I-am adăogat că războiul ar fi putut nimici până acum un milion de yahuni, că, peste 100 de orașe fuseseră asediate și luate și că mai bine de 300 de vase pieriseră arse sau scufundate.

M'a întrebat atunci cari erau cele mai dese cauze ale certurilor dintre noi și ale cuvântului nostru „război“. I-am răspuns că sunt nenumărate și că nu-i voi spune de cât pe cele principale. Adesea, i-am zis eu, cauza e ambiția prinților, cari nu se satură niciodată cu câte țări și popoare au. Alte ori, sunt miniștrii, cari vor să dea de lucru supușilor nemulțumiți. Unii cred că e bine să fluieri, alții cred că asta e o crimă. Unii zic trebuie să te îmbraci în alb, iar alții în negru, în roșu sau

în cenușiu. Unii zic zic să porți o pălărie răsfântă, alții una cât toate zilele, cu marginile până la urechi, — și războaiele noastre nu sunt niciodată așa de lungi și de sângeroase, ca atunci când sunt pornite din această deosebire de păreri, plimbate de colo până colo, de niște creeri încinși, cari-i asmut pe toți să se încaere.

Doi regi s'au bătut, fiindcă amândoi vroiau să despoaie pe un al treilea, fără să aibă dreptul vre-unul din ei. De multe ori, unul atacă pe altul de frică să nu fie el atacat. Un vecin declară război celuilalt, când fie că e prea tare, când fie că e prea slab. Adesea, vecinul acela are lucruri cari ne lipsesc precum și noi avem ce n'are el, — așa că se iau la bătaie, ca să aibă, unul din ei, ori tot ori nimic. Altă cauză de război e foametea tot așa de tare ca și ciurma.

Are chef cutare prinț să-și rotunjească țara, prin alipirea unei provincii?... Război! — E vr'un popor incult, simplu, grosolan, sau slab? ...Război! — Iar război, și încă război glorios când un suveran milos vine în mijlocul altuia și, după ce gonește pe dușman, pune el mâna și pe țara care-l chemase în ajutor. Asemănarea sângelui, înrudirile, căsătorile, sunt iar izvoare de război; cu cât sunt mai rudă, cu atât sunt mai gata a se dușmăni. Țările sărace sunt flămânde, iar cele bogate sunt am-

bițioase, — și cui place mai mult schimbarea și revolta, dacă nu mizeriei și ambiției? Pentru toate aceste cuvinte, la noi, cea mai frumoasă meserie e aceea de soldat; căci ce însemnează a fi soldat? însemnează a fi plătit, pentru a ucide cu sânge rece niște semeni ai tăi, cari nu ți-au făcut nici un rău.

— Tot ce mi-ai spus despre cauzele războiului mi-a răspuns gazda mea, îmi dă o înaltă idee despre judecata voastră. Oricum ar fi, e bine de voi, că, deși sunteți așa răi, vă înțepați cam rar, căci, cu privire la cumplitele efecte ale crâncenelor voastre războaie, eu cred că mi-ai spus ceea ce nu e. Natura v'a dat o gură lată, pe-un obraz lat; nu văd dar cum v'ați putea mușca altfel, decât de bună voie; iar ghiarele pe care le aveți la picioare, sunt așa de moi și de scurte, încât un yahu de-ai noștri ar sfâșia doisprezece ca voi.

Nu m'am putut opri de-a da din cap și de-a zâmbi de ignoranța stăpânului meu. Fiindcă știam puțin arta războiului, i-am făcut o repede descriere a tunurilor, puștilor, carabinelor, ghiulelelor, săbiilor și baionetelor noastre; i-am zugrăvit asediurile, atacurile, minele și asalturile; i-am explicat o luptă pe mare; i-am descris cum se scufundă năvile, cu toți oamenii de pe ele; i-am mai descris apoi luptele pe uscat, cu sânge vărsat și cu câte 40 de mii de oameni morți pe fiecare zi, și, ca

să laud puțin curajul și vitejia conpatrioților mei, i-am mai spus că i-am văzut odată într'un asediu, aruncând în aer 100 de mii de dușmani, așa că membrele lor, rupte și asvârlite, păreau a cădea din cer, înfățișând ochilor mei cea mai plăcută priveliște.

Era să mai fac câteva descrieri, dacă gazda nu-mi poruncea să tac. „Firea unui yahù, mi-a zis el, e așa de rea, încât nu mi-e greu să cred că tot ce mi-ai povestit e cu puțință, mai ales dacă sunteți tot atât de sdraveni, pe cât sunteți de răi și de vicleni. Dar, oricât de rea părerea aș fi avut până acum de acest soi de animale tot nu era ca aceea pe care mi-ai format-o acum. Cele ce mi-ai spus, mă turbură, și mă pun într'o situație, în care n'am fost; mi-e eamă că simțurile, acum îngrozite de cele auzite, să nu mi se deprindă mai târziu cu ele. Yahunii de aici îmi sunt urâți; dar le iert răutatea, deoarece așa i-a făcut natura și de oarece n'au judecată, ca să se stăpânească și să se îndrepte. Să văd însă o ființă care se laudă că are minte, s'o văd făptuind așa cruzimi, asta nu pot pricepe, de aceea, conchid că mai bine dobitoc decât deștept și corupt. Nu e vorba la drept vorbind, judecata noastră, o fi ea o judecată adevărată? Nu o fi mai mult un talent dat de natură, ca să perfecționați virtuțile?... Mi-ai spus, pare-mi-se, că, printre cei cari te însoțeau pe vas, erau și

niște păcătoși ruinați de procese, și că, legea-i adusese în așa stare. Te întreb: cum se poate ca legea să aibă așa efect? Mai întâiu ce lege e aceea? Firea și rațiunea, nu vă sunt de ajuns și nu vă spun destul ce trebuie și ce nu trebuie să faceți?

I-am răspuns că nu prea mă pricep în legi; că puținele cunoștințe ce aveam, le câștigasem prin contactul cu avocații, dar că-i voi spune totuși atât cât știu, în această privință. Și iată ce i-am spus:

Numărul celor cari se dau studiului legilor e, la noi, mai mare de cât al omizilor. Au fel și fel de trepte, de deosebiri și de nume. Pentru că numărul, prea mare, face meseria să nu le dea uneori nici cu ce trăi, aleargă la viclenii și la meșteșuguri.

Au învățat, de mici copii, minunata artă de a dovedi, prin discursuri întortochiate, că albul e negru și negrul e alb.

— Așa dar, ei ruinează și despoaie pe cei neîndemânatici? m'a întrebat gazda.

— Se înțelege, i-am răspuns, și-o să-ți dau un exemplu, ca să pricepi și mai bine ce ți-am spus. Să zicem că vecinul meu are chef să-mi ia vaca. Se duce numai de cât la un avocat adică la un învățat tâlcuitor al legii, și-i făgăduiește o răsplată, dacă poate demonstra că vaca nu e a mea. Eu atunci, sunt silit să mă duc și eu la unul de aceeași meserie, ca să nu

mă apăr singur. Deși dreptatea e cu mine, mă pomenesc în două mari încurcături: prima că yahu-ul la care am alergat să mă apere, este deprins din tinerețe să susție ce e fals, așa că nu e în apele lui când îi dau să apere adevărul adevărat; și a doua, că același yahu, cu toată simplitatea afacerii ce i-am încredințat, e silit s'o încurce, ca să intre în obiceiul confratilor și s'o tărăgănească cât mai mult; altfel, l-ar învinui că strică meseria și de exemplu rău. Așa dar, ca să scap, nu-mi rămâne decât două mijloace: sau să mă duc la celălalt avocat și să-l corup, dându-i îndoit decât ce spera să ia dela clientul său, sau, mijloc ciudat dar infailibil, să rog pe avocatul meu să-mi pledeze cauza cât mai nelămurit și să lase pe judecători a'nțelege că e foarte posibil Judecătorii atunci, puțin deprinși cu lucrurile simple și limpezi, vor da mai multă atenție avocatului meu, îl vor asculta cu plăcere și vor fi mai dispuși pentru mine, de cât dacă le-ai expune lucrul în 7 cuvinte. La noi, judecata are o maximă: ce s'a judecat, rămâne bun judecat. ca vaca mea să nu fie a mea, ci a vecinului. De aceea se păstrează într'o odaie toate sentințele, chiar cele date din prostie. Aceste sentințe, formează așa zisa jurisprudență, și au așa putere, în cât, citindu-le, poți dovedi orice. Ce e drept atenția judecătorilor se îndreaptă mult spre împrejurări, de cât spre fapt. In

cazul vacii mele, de exemplu, vor să știe dacă e roșie sau neagră, dacă are coarne lungi, în ce câmp paște de obicei, cât lapte dă pe zi și așa mai încolo; pe urmă încep să consulte sentințele. De multe ori, procesul e pus sub masă și atunci e un noroc să se termine în zece ani!... Mai trebuie adăugat că legiuitorii au o limbă aparte, un fel de a exprima, neînțeles de ceilalți; în limba aceea sunt scrise legile. Intr'un așa labirint, cum să nu se rătăcească dreptatea, cum să nu se încurce procesele. Și dacă un străin, născut la 300 de leghe de țara mea, ar pofti să-mi ia o moștenire pe care ași avea-o în familie de 2—300 de ani, i-ar trebui 30 de ani ca să descurce lucrurile.

— Păcat, m'a întrerupt gazda, că niște oameni cu așa talent, nu și-l întorc într'altă direcție! N'ar fi mai cuminte să dea altora lecții de înțelepciune și să lumineze și pe cei întunecați?

Căci nu mă îndoesc că trebuie să știe de toate..

— Nicidecum, i-am răspuns eu, nu-și știu de cât meseria, și nimic alt. În orice altă direcție, sunt cei mai mărginiți din lume. Nu pot suferi literatura și științele, iar în viața de toate zilele, par idioți, greoi, plictisiți, neciopliți. Vorbesc, bineînțeles, în general, căci sunt și câțiva deștepți, simpatici și bine crescuți.

CAP. VI.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Gazda mea nu putea înțelege cum tot neamul acesta de mandarini e așa rău și de temut.

— Pentru ce, întrebă ea, fac atâta rău celor cari au nevoie de sprijinul lor? Și ce vrei să înțelegi prin răsplata promisă unui avocat, când îl însărcinezi cu o afacere?

I-am răspuns că răsplată însemnează „bani”. Mi-a fost cam greu să-i explic înțelesul cuvântului; i-am înșirat totuși diferitele noastre monede și metalele din cari sunt făcute; i-am arătat folosul, adăugându-i că cine are multe e fericit; căci cu bani ai haine, case, moși, ospețe și cele mai frumoase femei; că tocmai d'aia nu ni se pare că avem destul și că, cu cât avem, cu atât am mai vrea, că bogații leneși se bucură de munca săracilor cari, pentru a găsi cu ce să-și ducă zilele asudă de dimineață până ceară, fără o clipă de odihnă.

— Cum! m'a întrerupt gazda mea. Acolo, pământul nu e al tuturor, și n'au toți acelaș drept la roadele lui? De ce se folosesc unii, în paguba celorlalți? Și, dacă unii pretind mai mari drepturi, trebuie să li se dea tocmai celor cari au contribuit, prin munca lor, la rodnicia pământului.

— Nici de cum, i-am răspuns eu; tocmai cei cari fac pe ceilalți să trăiască, prin munca pământului tocmai aceia mor de foame.

— Dar ce-ai înțeles prin cuvântul „ospete“, când mi-ai spus că la voi, cu banii se cumpără orice?

Am început atunci să-i înșir cele mai gustoase din mâncărurile, cari încarcă mesele bogăților și diferitele feluri de a găti carnea. I-am spus tot ce mi-a venit în minte și l-am învățat că pentru a avea băuturi bune, plecăm în lungi și grele călătorii, pe mare, — așa că, spre a da o masă bună câtorva femei de seamă, trebuie să trimitem mai întâi mai multe nave în cele patru părți ale lumii.

— Așa dar, reluă gazda, țara vă e foarte săracă, de oarece nu dă nici de mâncare locuitorilor. Nu găsiți în ea nici apă, și vă trebuie drumuri peste mări, ca să v'aduceți de băut.

I-am răspuns că Anglia produce de trei ori mai mult decât hrana trebuitoare locuitorilor ei și că, în privința băuturii, noi facem o foarte bună zeamă cu sucul unor fructe sau cu stoarcerea unor semințe; că, într'un cuvânt, nevoilor fizice nu le lipsește nimic, dar că spre a ne mulțumi luxul și necumpătarea, trimitem în țările străine ceea ce crește la noi, și aducem de acolo, în schimb tot ce ne trebuie pentru a deveni bolnavi și vițioși; că dragostea de lux, din belșug și petreceri e principiul vieții

noastre; că, pentru a le avea, trebuie să ne îmbogățim; că d'aia sunt atâți pungăși, hoți, sprejuri, lingușitori, cartofori, minciunoși, fanfaroni și nerușinați.

Ț-am mai spus că osteneala ce ne dăm de a aduce vinurile din țările străine, nu e pricinuită din lipsă de apă, sau de alt lichid bun de băut! — ci fiindcă vinul e o băutură care ne amețește, care ne scoate oare-cum din fire, care ne alungă din minte toate ideile serioase care ne umple capul de drăcii, care ne dă curaj și ne scapă, pentru câțva timp, de tirania judecății. „Procurând bogaților, i-am adăugat eu, tot ceea ce le trebuie, așa se îmbogățesc cei mici. Eu când sunt la mine acasă și când mă îmbrac cum trebuie, port pe mine munca a 100 de lucrători.

O mie de mâni au contribuit la clădirea și mobilarea casei mele și de cinci ori mai mult ca să-mi îmbrac nevasta“.

Eram pe cale să-i zugrăvesc câțiva din cei care-și petrec viața lungă, cei amenințați s'o piardă, adică câțiva doctori. Ii spuseseam gazdei mele că mulți din tovarășii de pe vas muriseră bolnavi, dar nu prea pricepuse bine ce i-am spus.

Iși închipuia că murim ca toate animalele, că singura noastră boală e slăbiciunea și că nu suferim de cât puțin înaintea morții, — afară numai de cazuri accidentale. A trebuit deci

să-i explic felul și cauza diferitelor maladii. I-am spus că mâncăm fără să ne fie foame, și bem fără să ne fie sete — că ne pierdem nopțile bând băuturi arzătoare, fără să mâncăm nimic, ceea ce ne aprinde măruntaele, ne minează stomacul și ne revarsă în cap o clăbiciune primejdioasă; că multe din femeile noastre au veninuri, pe cari le dau amanților; că această reală boală se naște adesea odată cu noi, transmisă prin sânge; că însfârșit n'ași mai isprăvi dacă ași sta să-i înșir toate boalele cam câte 5—600 de om și că fiecare parte a corpului internă sau externă, își avea pe ale ei, proprii.

— Pentru a vindeca toate relele astea, am adăugat eu, aveam niște yahuni, cari nu se ocupă de cât cu studiul trupului, și cari pretind că pot stârpi toate boalele, pot lupta cu natura și ne pot prelungi viața. Fiind eu însumi doctor i-am putut desluși cu plăcere, toate tainele medicinei noastre.

— Mai întâi, am început eu, trebuie să știi că toate boalele noastre vin din prea mult, așa că e firească nevoia de a le da afară, fie pe sus, fie pe jos. Pentru asta, ne trebuie o alegere de ierburi, șerpi, broaște, păienjeni, pești, — și din toate acestea facem niște ape puturoase și grețoase, cari-ți întorc stomacul și-ți zguduie toate simțurile. Apele astea ne ordonă doctorii noștri să le luăm, pentru goli-

rea pe sus, numită „vărsătură“. Alteori, scot din spițeria lor alte băuturi, pe cari le dau, sau pe gura de sus, sau pe cea de jos, după chef, — constituind astfel sau un purgativ curățitor al corpului sau un clistir, spălător al mațelor. „Natura, zic ei cu multă istețime, ne-a dat deschizătura de sus pentru a băga, și pe cea de jos pentru a scoate. Boala schimbă alcătuirea fireasă a corpului. Trebuie dar ca bacu să lucreze tot așa și să combată natura; de aceea e nevoie să se schimbe întrebuințarea deschizăturilor, adică de a înghiți pe jos și de a goli pe sus“. Mai aveau și alte boli, cari nu au nimic decât ideia. Cei atinși de acest soi de rău se numesc bolnavi închipuiți. Și leacurile lor sunt tot închipuite. In general, cele mai tari boli închipuite se leagă de femei; dar noroc că avem câteva remediuri, cu cari le vindecăm fără să le doară.

Intr'o zi, gazda mi-a adresat o laudă, pe care n'o meritam. Ii vorbisem de oamenii de seamă ai Engliterei, și mi-a spus că eu trebuie să fiu gentilom, pentru că sunt mult mai curat și mai bine făcut decât toți yahunii din țara lui, deși prin putere și vioiciune eram mult mai prejos, că asta venea probabil din cauza felului meu de trai și din micile începuturi de raționament, cari s'ar fi putut perfecționa, dac'aș mai fi stat mult timp cu ei.

Mi-a atras totdeauna atențiunea că, printre

ei, albi și murgii, nu erau așa bine făcuți ca roibii, ca vineții, ca negrii; că cei dintâiu nu se nășteau cu același daruri ca ceilalți; că de aceea rămâneau toată viața în robie și că nici unul nu se gândea să se înalțe până la rangul de stăpân. „Trebue să stăm, zicea el, în starea în care ne-a născut natura. O jicnește, o supără, cine vrea să schimbe treapta pe care ne-a pus“.

I-am răspuns că la noi noblețea nu era așa cum și-o închipuie; că gentilomii noștri sunt crescuți de mici în lux și trândăvie; că, cum le dă voie vârsta, se prăpădesc cu femei desfrânate, luând fel și fel de boli urâte; că, după ce-și mănâncă averile și se văd pe drumuri, se însoară cu câte-o femeie de rând, urâtă, rău făcută, bolnavă, dar bogată, că dintr'o asemenea împerechere ies copii slăbănogi, ceeace urmează uneori până la o a treia generație, — afară numai dacă o femeie nu îndreaptă lucrurile cerșind ajutorul vre-un prieten milostiv. N'am uitat să-i adaog că, la noi, corpurile slabe, uscățive, infirme, sunt un fel de semn al nobleței; că o înfățișare voinică și sănătoasă nu stă bine unui nobil și că imediat s'ar bănuie că e fiul unui servitor al casei; cu care mamă-sa a fost prea darnică, — mai ales dac'o fi ceva mai deștept ca ceilalți, mai puțin posac, mai necapricios, mai negro-solan, mai nedesmățat și mai puțin bleg ca ei.

CAP. VII.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Poate că cititorii s'au scandalizat de portretele prea fidele și de prea marea sinceritate cu care am vorbit de noi, oamenii, în fața unui animal. Cauza e că neprețuitele calități ale acestor înțelepte patru-piere mi-au făcut așa impresie, încât nu le-am putut compara cu noi, fără a-mi desprețui semenii. Mai întâiu, gazda mea era foarte pătrunzătoare și în fiecare zi găsea în mine câte un defect, pe care nici eu nu mi-l știam, sau pe care-l consideram ca o ușoară imperfecție. Înțeleptele ei observații mi-au deșteptat spiritul critic, și mizantrop, iar dragostea lui de adevăr m'a făcut să urăsc minciuna, și să nu ascund nimic în istorisirile mele.

Să mai mărturisesc încă un motiv al sincerității mele. După un an de ședere printre ei, așa prietenie, așa respect, stimă și venerație mi-au inspirat, c'am hotărât să nu mă mai întorc în Anglia, ci să-mi sfârșesc viața acolo, unde mă dusesese cerul, ca să cultiv virtutea. Dar soarta, care totdeauna m'a năpăstuit, nu mi-a îngăduit să gust o așa fericire. Oricum, acum că sunt în Anglia îmi pare bine că n'am spus tot și că am ascuns trei sferturi

din năsbâtiile și vițiurile noastre. Chiar când desvăluiam câte unul, întrebuițam, restricții și mă sileam să nu spui adevărul, dar fără să mint. Nimic mai iertabil. Oricine e părtinitor, când e în joc patria lui.

Am arătat până acum numai miezul inter-vorbirilor mele cu gazda, cât timp i-am fost oaspete; ca să nu lungesc prea mult, am trecut peste multe.

Intr'o zi, a trimis din zori să mă cheme și, poruncindu-mi să stau lângă el, — prima onoare de acest soi, — mi-a zis:

— Am văzut cu memoria tot ce mi-ai spus, fie despre dumneata, fie despre țara dumitale. Văd limpede că toți cei din țara d-tale aveți oarecare judecată, deși nu-mi pot da seama cine v'a dăruit cu ea; mai văd iarăș că nu vă folosiți de ea, decât spre a vă spori defectele și spre a câștiga altele, pe cari nu le aveți din fire. Nici vorbă că prin înfățișare, semănați grozav cu yahunii de-aici și că nu vă lipsește pentru a fi întocmai, decât forța, voiciunea și lungimea ghiarelor. In privința moravurilor însă semănați leit. Tot așa se urăsc și ei unii pe alții, pentru că fiecare vede urâtenia celui-lalt, fără a vedea pe a sa. Dacă, de pildă, ași arunca la cinci yahuni tot atâta carne cât ar fi de săturăm 50, cei cinci lacomi și hrăpitori în loc să mănânce în tihnă ce li s'a dat, se reped unii la alții, se mușcă, se sfâșie, fiecare vrând

să mănânce tot, așa că suntem siliți să le dăm de mâncare deosebit și chiar să legăm pe cei sături, ca să nu se repeadă la cei care n'au isprăvit de mâncat. Dacă moare vre-o vacă, de bătrânețe, sau din întâmplare, cum află, pleacă cu toții acolo și dau năvală, care din ei s'o apuce. Se bat, se sgârie, se rup, până ce izbânda atârnă într'o parte și dacă nu se măcelăresc; cauza e că ei n'au inteligența yahunilor din Europa, ca să invente mașini ucigătoare și arme de măcelării. Avem într'unele părți ale țării, un soi de pietre lucitoare, de felurite culori, cari le plac foarte mult. Cum dau de ele, fac tot posibilul să le scoată din pământ, le aduc acasă și le ascund grămadă, păzindu-le ca pe-o comoară și luând bine seama să nu afle vre-unul din ceilalți. N'am putut încă descoperi de unde le vine înclinarea asta pentru pietrele sclipitoare, nici la ce le pot fi de folos; îmi închipui însă acum că sgârcenia yahunilor europeni, despre care mi-a vorbit trebuie să fie înrădăcinată și în ai noștri. Am vrut, odată, să iau unuia din ei o asemenea comoară; cum a simțit, a început întâi să țipe din răsuperi și să înfurie; apoi a căzut într'un fel de leșin, s'a întristat, n'a mai vrut să mănânce, n'a mai dormit, n'a mai lucrat — până ce-am dat ordin unui servitor să-i pună comoara la loc, acolo de unde o luasem. Imediat și-a venit în fire, s'a înveselit și prima grijă i-a fost să-și ascundă

aiurea giuvaerurile. Când descoperă vre-unul din ei o asemenea piatră, de multe ori se pomenește cu altul vrând să i-o ia, și, pe când se'ncearcă, vine altul, profită de bătaie, și le-o șterpelește. După cât mi-ai spus, în Europa procesele nu se sfârșesc nici așa repede, nici așa ieftin.

Aici cei doi avocați, dacă le pot zice astfel, scapă ușor nepierzând decât piatra; pe când acolo, cine pledează, adeseori pierde și ce-a vrut să aibă, și ce are.

Yahunilor noștri: de multe ori le vine un fel de poftă, a cărei cauză nu mi-o pot explica. Li vezi grași, hrăniți, odihniți, sănătoși și sdraveni, — și, deodată, te pomenești cu ei căzând într'o tristețe, într'o silă și într'o melancolie, care îi întunecă și-i tâmpește. Fug de tovarășii lor, nu mănâncă, stau ascunși; parc'ar visa cu capul plin de gânduri negre. Ca să-i vindecăm de boala asta, n'am găsit decât un leac; îi sgu-duim și-i punem la muncă grea. Munca îi pune în mișcare și-i înviorează“.

Auzul celor spuse de gazda mea, m'a făcut să mă gândesc la Anglia, unde se întâmplă absolut același lucru; oameni încărcăți de bani și glorie plini de sănătate și putere, lipsiți de orice grije și cu gândul numai la petreceri, — cad pe negândite, în negura întristării, nu se mai pot suferi pe ei înșiși, se usucă, visând, se pierd și par'că nu mai au creiere, așa hi-

pocandrie i-apucă. Sunt convins că și-ai noștri s'ar vindeca foarte ușor punându-i la muncă, și că mișcarea e cel mai bun regim contra lenei și-a întristării. L-am încercat eu însumi, și sfătuesc pe cititori să-l întrebuițeze, de câte ori se vor găsi în așa împrejurări. De altminteri, cel mai bun mijloc e altul; să nu fim niciodată leneși, și, presupunând că, din păcate, n'am avea nici o treabă, nu trebuie să uităm că e deosebite între a nu face nimic și a nu avea nimic de făcut.

— Yahunii noștri, a urmat gazda mea, au mare patimă pentru o oarecare rădăcină zemoasă. O caută cu lăcomie și-o sug cu o plăcere nemai pomenită. Pe urmă încep, sau să se mângâie, sau să se sgârie, sau să urle strâmbându-se, sau să se joace, sau să se tăvălească pe jos și s'adoarmă în noroi.

Femeile yahunilor se feresc de atingerile bărbaților; nu se lasă a fi desmerdate, în fața celorlalți; cea mai mică îndrăzneală le supără și le înfurie; dar când vreuna din ele vede trecând, prin vre-un loc retras câte un yahun tânăr și bine făcut, se ascunde după vre-un pom sau tufiș, în așa fel, încât tânărul s'o vadă. Ea atunci fuge, uitându-se înapoi și cu așa iuțeală încât înflăcăratul, ajungând într'un loc prielnic misterului dorințelor, — s'o poată prinde.

Acolo, își așteaptă apoi amantul, în fiecare zi, — și el vine regulat, afară numai dacă, pe

drum, nu i se întâmplă cu alta acelaș lucru, așa încât s'o uite pe cea dintâiu. Uneori, chiar femeia nu vine la întâlnire: le place amândorura schimbarea. Plăcerea lor, a femeilor e să vadă pe bărbați bătându-se, mușcându-se și sfâșiindu-se pentru ele; îi asmut la luptă și devin răsplata biruitorului; căruia i se dă, spre a se sgârâia și împreună a sfârși cum sfârșesc întotdeauna. Iși iubesc cu patimă puii. Bărbații mai ales, îi adoră, deși e cu neputință să știe căror copii le sunt tată“.

M'așteptam ca gazda să-mi spună mai multe cu privire la moravurile yahunilor și că n'o să treacă cu vederea nici unul din viciurile noastre. Mă roșisem, de mai înainte de rușinea speței mele și mi-era frică să nu înceapă a descoase tot soiul de nerușinări existente printre yahunii țării lui. Ar fi fost cel mai groasnic tablou al destrăbălărilor noastre proprii. Dar natura s'a dovedit a fi prea slabă născocitoare în privința asta. A trebuit arta și rațiunea ca ele să ia o astfel de înflorire în emisferul locuit de noi.

CAP. VIII.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Am rugat într'o zi, pe gazda mea, să mă lase să văd turmele de yahuni din vecinătăți ca să-mi dau mai bine seama ce obiceiuri și înclinări au. Fiind convins că nu-i pot suferi, nu s'a temut că vederea și contactul cu ei mă va corupe; dar mi-a dat totuși un cal murg, unul din cei mai credincioși servitori, ca să mă însoțească, de frică să nu se întâmple ceva.

Yahunii mă considerau ca de-ai lor, mai ales după ce mă văzuseră odată cu mânecele smulse și cu pieptul gol. Au vrut atunci să se apropie de mine și au început să mă imite, ridicându-se în două picioare, dând din cap și dând din lături una din labe. Vederea mutrei mele îi făcea să râdă. Cu toate astea, nu mă puteau suferi ca orice maimuță sălbatică, pe una domestică.

Nu mi s'a întâmplat cu ei, decât atât:

Într'o zi era foarte cald, și, pe când mă scăldam, văd o yahună tânără sărind la mine în apă, apropiindu-se și strângându-mă tare în brațe. Am început să strig, căci mi-era frică să nu mă sfâșie cu ghiarele: dar, cu toată pa-

tima și furia din ochii ei, nici măcar nu m'a sgâriat. Mi-a venit în ajutor murgul, a amenințat-o și ea a fugit numai decât. Când i-am povestit gazdei pățania, s'a pus pe răs, cu toți ai lui făcându-mă să mă rușinez și mai mult. Nu știu dacă trebuie să spun că yahuna din apă avea părul mai lung și pielea mai neagră ca toate cele pe cari le văzusem.

De oarece am stat acolo trei ani întregi, cititorii s'așteaptă să le fac o descriere amănunțită, și să le înșir, unul câte unul, obiceiurile, moravurile, principiile, și purtările! Asta și vreau, — dar cât mai pe scurt.

Pentru că semenii gazdei mele, cei mai numeroși din partea locului, sunt toți născuți cu o mare înclinare spre virtute și nici prin gând nu le trece să facă rău cuiva, principala lor grijă e să-și cultive și să-și perfecționeze judecata, făcând-o călăuza tuturor faptelor lor. La ei, rațiunea nu provoacă probleme, ca la noi, și nu născocoște sofisme, pentru și contra. Nu știu să apere sentimentele absurde și principiile necinstite. Tot ce spun te convinge, căci nimic nu e obscur. Indoelnic sau desfigurat de patimă și interese. Mi-aduc aminte c'am avut mare bătae de cap s'o fac pe gazda mea să înțeleagă ce însemnează la noi cuvântul „părere“, ce ușor ne certăm și ce rar suntem de aceiaș părere. Cum! m'a întrebat el. Judecata, se poate schimba? Adevărul, nu e acelaș? Putem

da drept sigur, ce e îndoelnic? De ce discutați lucruri pe cari nu le poate decide nici evidența? La ce vă servește filozofia, demonstrațiile încurcate, și atâtea cercetări sterpe, în certuri, fără capăt? Cine vede bine, nu se împiedică. Cu o minte limpede, nu încapе contestație. Dacă dar faceți altfel, asta înseamnă că mintea vă e întunecată și că nu vă place adevărul“.

Admirabilă filozofie! Nici Socrate n'ar fi raționat astfel.

Dac'am urma toți sfaturile astea, nu s'ar săvârși în Europa atâtea greșeli. Dar iarăși mă întreb: ce s'ar face atunci atâtea biblioteci? Ce s'ar face reputația savanților și negustoria librarilor?

Republica imaginației ar deveni a rațiunei și n'ar fi pe lume decât școli de bun simț.

Semenii gazdei mele se iubesc unii pe alții, se ajută, se sistin și se ușurează între ei. Nu se invidiază. Nu sunt geloși de fericirea altuia. Nu atacă libertatea și viața aproapelui. Ar fi nenorociți să știe pe vre-unul de-ai lor gelos, și deviza lor e: „Nihil cabalini a me alienum puta“. Nu se critică unii pe alții. Satira nu știu ce e. Cei mari n'apasă pe cei mici, cu sarcina autorităților. Supunerea e o legătură, iar nu jug, și puterea totdeauna supusă dreptății, e respectată, iar nu temută.

Căsătoriile sunt mai potrivite ca la noi. Băr-

bații își aleg neveste de aceeași culoare cu ei. Un vânător rotat, nu ia decât o vânătoare ca el, ca și ceilalți. Nu se pomenește dar în neamurile lor, nici schimbare, nici amestec, nici decădere. Copiii sunt la fel cu părinții. Blazoanele și titlurile lor, constau în față, în cap, în putere, în culoare, calități cari se transmit din tată în fiu. Niciodată dar nu se naște dintr'un cal frumos o gloabă, sau dintr'o gloabă un cal bun, cum se întâmplă adesea în Europa.

Nici căsniciile rele, nu sunt la ei. Soția e credincioasă bărbatului, și bărbatul credincios soției, îmbătrânesc amândoi fără a se răci, cel puțin cu inima. Divorțul, deși permis, nu s'a pomenit la ei. Bărbații sunt totdeauna amanți, iar nevestele totdeauna amante. Ei nu sunt aspri, ele sunt supuse, și niciodată nevasta nu-și permite să refuze ceiace bărbatul e în drept și în putință să ceară.

Sunt credincioși unul altuia, fiindcă sunt cumiți, iar nu de frică sau de prejudecăți. Numai fiindcă și-au promis să fie credincioși, de-aceia consideră credința ca o virtute.

Isi cresc copiii cu mare grijă. Mama supraveghează copilul și sănătatea, avânturile și înflăcărarile tinereții. Ii însoară de timpuriu, conform sfaturilor minții și dorințelor naturei; iar pân'atunci nu îngăduie tinerilor decât o singură amantă, care stă la un loc cu ei, ca servitoare, — care, în ziua căsătoriei, iese din serviciu.

Fetele primesc cam aceeași creștere ca băieții, — iar nu ca la noi, unde jumătate din speța noastră n'are alt talent decât de a înmulți.

Meritul bărbaților constă mai mult în putere și agerime, iar al femeilor în blândețe și mlădiere. Dacă vre-o femeie n'are calități femeiești atunci se întâmplă ca și la noi, că bărbatul e nevastă și nevasta bărbat.

CAP. IX.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Vre-o trei luni înainte de plecarea mea, s'a ținut o adunare generală a națiunii, un fel de parlament, din care gazda mea făcea parte ca deputat. S'a desbătut o chesbina pe locuitori.

Era vorba să se hotărască dacă trebuie sau nu nimicită rasa yahunilor. Unii membrii susțineau că da, sprijinindu-se pe dovezi puternice. Yahunii, ziceau ei, sunt animalele cele mai diforme, mai rele și mai primejdioase din lume; prin viclenia și lenea lor nu se gândesc decât cum să facă rău celorlalte animale. Afară de asta, yahunii nu existau acolo de când lumea, ci, odată, de mult, pe un munte, au apărut doui, fie născuți din lutul cleios al muntelui pe care-l însuflețise soarele, — fie ieșiți din spuma vreunei mocirle, sau din a

mării. Acești doi făcuseră alții, și se înmulțiseră apoi astfel, încât infectaseră țara. Se mai amintea apoi că, pentru a ocoli neajunsurile unei asemenea înmulțiri, locuitorii făcuseră odată o mare vânătoare de yahuni, — că prinseseră o mulțime și că, după uciderea celor bătrâni păstraseră pe cei tineri, ca să-i domesticească, și să-i înhame la căruță. Locuitorii însă, venindu-le neroada poftă să se slujească de ei, încetaseră a se mai sluji de măgari, animalele foarte blajine, liniștite, neobosite și lesne de hrănit, al căror unic defect era vocea.

Fiindcă unii membri ai adunării erau de părere contrară, gazda mea a cerut cuvântul, propunând un expedient, pe care eu i-l inspirasem. După părerea sa, primii doi yahuni despre cari se vorbise, veniseră dintr'o altă țară, părăsiți cine știe cum de alți tovarăși ai lor, și de acolo, se retrăsese pe munți și prin păduri. Cu timpul, firea li se alterase, se sălbăticitiseră și d'aia deveniseră cu totul altfel decât semenii lor din alte țări. Spre a-și sprijini temeinic părerea, le-a făcut cunoscut că are, de câțva timp, în gazdă, un yahun foarte ordinar, de care trebuie să fi auzit și parlamentul. Le-a spus apoi cum m'a găsit, cum mă înfășor în piei de dobitoace, cum vorbesc o limbă a mea, cum o învățasem și pe-a lor, cum îi povestisem întâmplarea venirii mele

printre ei, cum m'a văzut gol, și cum se convinsese că sunt un adevărat yahu numai cu pielea ceva mai albă, cu păr mai puțin și cu ghiare mai scurte.

— Acest yahun, a adăogat el, a vrut să mă convingă că, în țara lui și în multe altele prin cari a fost, yahunii sunt singurele animale stăpâne și cu minte, iar cei ca noi sunt sclavii lor. Nici vorbă că yahunul de mai sus are toate semnele din afară ale yahunilor noștri; dar trebuie să mărturisesc că e ceva-ceva mai cuviincios și că are oarecare judecată. E de parte de a fi ca noi, dar cel puțin are câteva cunoștințe superioare yahunilor de aici, — și, lucru și mai ciudat, m'a asigurat că, în țara sa tinerii speței noastre devin toți eunuci, printr'o operație foarte ușoară, al cărei rezultat e o simțitoare stăpânire a simțurilor. Vă întreb cum, domnilor: asta ar fi prima lecție pe care am primit-o dela dobitoace? Furnicile, nu ne învață să fim strângători și harnici? N'am învățat arhitectura dela rândunele?... Conchid dar c'am putea și noi introduce și pentru yahunii noștri sistemul castrării. Cu chipul acesta, pe deoparte, yahunii operați vor fi mai blânzi și mai supuși, iar pe de alta, le vom distruge încet-încet neamul. Mai sunt apoi de părere să se dea ordine a se crește cu mai mari îngrijiri măgarii, mult mai blânzi decât yahunii, mai ales că-i putem pune la muncă

dela 5 ani, pe când yahunii nu sunt buni de nimic până la 12^{ca}.

Iată ce s'a petrecut în parlament. Dela gazdă am aflat; dar nu mi-a spus și un amănunt, care mă privea și ale cărui funeste urmări le-am simțit peste puțin. De atunci, au început nenorocirile mele!... Înainte însă de a trece la ele, să spun câte ceva din caracterul și obiceiurile viitorilor mei asupritori.

Ei n'au cărți. Nu știu nici să citească, nici să scrie. Toată știința lor stă în tradiții. Fiind potoliți, cuminți, uniți, virtuoși, și în nici o legătură cu străinii, — evenimentele mari sunt foarte rare în țara lor și nu le e dar greu să ție minte cele câteva întâmplări istorice.

N'au nici boli, nici doctori. Nu știu dacă lipsa doctoriilor vine din lipsa bolnavilor, sau invers. Au, din când în când, câte o indispoziție; dar se vindecă singuri cu buruieni, căci sunt foarte tari în botanică, pe care o studiază la pleumblare, și adeseori la masă.

Au o poezie foarte frumoasă și mai ales armonioasă; nici prea familiară, nici îngâmfată, nici pedantă, nici mușcătoare, nici filozofică, nici copilărească. Potrivirea comparațiilor, bogăția descrierilor, legătura între imagini, astea sunt caracterele poeziilor.

Gazda mea îmi arată uneori părți din cele mai bune poeme, când în stilul lui Omer, când al lui Virgiliu, când al lui Milton.

Când moare unul de-ai lor, nu se bucură și nu se întristează nimeni. Și rudele, și prietenii, rămân nepăsători. Nici celui ce moare nu-i pare rău că se duce; parc'ar sfârși o vizită și și-ar lua rămas bun dela niște ființe, cu cari a stat de vorbă. Mi-aduc aminte că gazda a invitat într'o zi un prieten, cu familia lui. În ziua și ora hotărîită, am văzut, mirați, că nu vine nimeni. În sfârșit, a sosit soția, cu doi copii, dar cam târziu, și ne-a rugat să-i iertăm întârzierea, căci îi murise bărbatul, printr'o întâmplare neprevăzută. N'a întrebuințat cuvântul „a murit“, expresie necuviincioasă, ci „snumh“, care însemnează „a se duce după bunica“. Cât a stat cu noi, a fost veselă, și peste trei luni, a murit și ea, după o foarte plăcută agonie.

Trăesc mai toți câte 70-80 de ani. Cu o lună înainte de a muri, își presimt, de obicei, sfârșitul și-și chiamă prietenii, care vin să-i vadă și să le ureze drum bun. Cu o săptămână înainte, viitorul mort care rar se înșeală în socoteli, înapoiază vizitele primite, dus într'o lectică de yahunii săi, atunci, își ea adevăratul adio, ca ca și cum ar pleca dintr'un loc, spre a se duce într'altul, să-și petreacă restul vieții.

Nu vreau să uit a atrage atenția că ei n'au în limba lor un termen, care să cuprindă ce e rău. Se slujesc de figuri, trase din diformitatea și defectele yahunilor. Așa, de exemplu, când

vor să arate zăpăceala unui servitor, s'au greșala vr'unui copil sau o lovitură primită, sau o vreme rea, — nu spun de cât ce s'a petrecut, adăogând cuvântul „yahu“.

Dacă vre-unul din ciititori vrea să afle mai multe despre obiceiurile lor, s'aștepte un alt volum, pe care-l pregătesc. Voi publica în curând prospectul și cubscriitorii nu vor fi amăgiți în speranțele și drepturile lor. Până atunci, îi rog să se mulțumească cu această prescurtare și să binevoiască a-mi permite să-mi sfârșesc povestirea.

CAP. X.

GULIVER IN ȚARA CAILOR

Totdeauna mi-au plăcut regula și economia, și în orice împrejurare m'am găsit, tot mi-am putut face rost să trăesc. Gazda mea îmi dase o locuință, la vre-o 6 pași de casă, și locuința, o colibă cam ca a yahunilor, nu era nici plăcută, nici practică.

Am adus lut, să-mi lipesc podeaua și pereții, — iar cu trestii mi-am acoperit-o. Am cules apoi cânepă, care crește în voe pe câmp, am bătut-o, am făcut fire, și din fire un fel de pânză, pe care-am umplut-o cu pene de pasări, ca să mă culc pe moale. Mi-am făcut și-o masă, cu cuțitul meu și cu ajutorul murgului. După

ce mi s'a ros de tot haina, mi-am făcut una nouă, din piei din iepure. Dintr'o altă piele, foarte frumoasă mi-am pîngelit pantofii cu bucățele de lemn lipite de căpute, iar când s'au rupt căputele, mi-am făcut altele, din piele, de yahu. Ca mîncare, pe lîngă cele spuse, adunam uneori miere din trunchiuri de pom, și-o mîncam cu pîne de ovăz. Nimeni n'a simțit ca mine cu ce puțin se mulțumește natura și că nevoia e mama născocirilor.

Eram sănătos, sdravăn și cu mintea limpede. Nu mă amenința nici trădarea prietenilor, nici cursele dușmanilor. Nu mă împingea ispita să fac curte cutărui prinț, sau amantei lui, ca să mă ocrotească. N'aveam să mă apăr de minciuni și asupriri, căci nu erau în jurul meu nici spioni, nici vre-un răutăcios lord-maior. Nu mi-era frică să-mi mânjească onoarea vre-o perfidă învinuire, sau să-mi pierd libertatea printr'un ordin infam. Doctori, nu erau pe-acolo, ca să mă otrăvească, sau avocați să mă ruineze, sau autori să mă plictisească; secăturile, răutăcioșii, bârfitorii, calomniatorii, excrocii, pungașii, cartoforii, guralivii, politicianii, curtezanii, parveniții, — nu erau pe lîngă mine. Negustori șarlatani, tâlhari cu diplomă, nesătui firfizoni, târători de săbii, bețivi și pedanți, — nu se pomeneau. Nu-mi sfâriau urechile cu fel de fel de discursuri murdare; nu-mi scoteau ochii vede-

rea unui hot îmbogățit și a unui cinstit rămas pe drumuri.

Aveam adesea cinstea să vorbesc cu prietenii gazdei mele. Imi făceau fel de fel de întrebări și le răspundeam. Mă duceam și eu la vizite cu gazda — dar atunci nu vorbeam de cât întrebam. Imi plăcea mult s'ascult. Tot ce auzeam mi-era folositor și plăcut. Vorbea foarte lînștit și frumos, fără întreruperi, fără istorisiri plictisitoare, fără discuții și fără certuri.

Principiul lor era că, într'o întrunire, e bine să fie din când în când tăcere, — și eu cred c'avea dreptate. In timpul tăcerii, mintea se umple de idei noi, și convorbirea reîncepea mai vioaie. Intrevorbirile lor se refereau de obicei, la foloasele și bunurile prieteniei, la datoriile dreptăței, la bunătate, la ordine, la natură, la tradiții, la vizite, la rațiune, uneori la viitoarele întruniri ale parlamentului, și foarte des la meritele poeților lor și la valoarea poeziilor.

Pot spune, fără laudă, că eu însumi le dam adesea subiect de vorbă, provocând foarte frumoase raționamente, căci gazda mea le vorbea adesea de întâmplările mele și de țara mea, ceea ce-i silea să facă foarte neplăcute reflecții, relative la noi europenii; deaceea nici nu le repet. E însă bine să spun că gazda cunoștea mai bine ca mine pe yahunii celorlalte părți ale lumii. Descoperea izvoarele rătăci-

rilor noastre, amănunțea viciurile și nebuniile, și ghicea o sumă de lucruri, despre cari nu-i vorbisem niciodată.

Mai sunt dator să mărturisesc, cu rușine, că puținele cunoștințe filozofice pe cari le-am luat din înțeleptele lecții ale gazdei mele, și din convorbirile cu prietenii lui, convorbiri mai de valoare de cât doctele conferințe ale academiilor din Anglia, Franța, Germania și Italia. Aveam pentru ei mare înclinare, plină de respect și sfială, iar bunătatea ce aveau de a nu mă confunda cu yahunii lor, n'o puteam plăti de cât cu recunoștință. Când mi-aduceam aminte de familia mea, de prietenii mei, de compatrioții și de tot neamul omenesc, mi-i înfățișam pe toți cu figuri și mai cu judecată; iar când îmi vedeam față în limpezimea vreunui izvor, întorceam repede capul, neputându-mă uita la un așa diform animal. Ochii mei, deprinși cu semenii gazdei mele, nu mai găseau altă frumusețe animală, de cât pe a lor. Tot privindu-i și tot vorbindu-le, luasem câte ceva din gesturile, din mișcările, din mersul lor, și chiar azi, aici, unde sunt, în Anglittera, mulți îmi spun că umblu ca un cal. Când vorbesc și râd, mi se pare că nechez. Și, lucru curios, oricât ar râde ei de mine, nu mă supăr de loc.

Intr'o zi, pe când gustam dulceața acestui adânc și desăvârșit repaos, crezându-mă liniștit pentru tot restul vieții, — gazda a tri-

mes să mă cheme, mai de dimineață ca de o-biceiu,

M'am dus și l-am găsit foarte serios, foarte îngrijat și foarte încurcat, — vrând să-mi vorbească, și neputând deschide gura. După o destul de lungă tăcere, a început.

— Nu știi, dragul meu, cum vei lua cele ce-ți voi spune. În ultima ședința a Parlamentului, cu ocazia cestiunei yahunilor, pusă iar în discuție, un oarecare deputat a declarat adunării că e nedemn și rușinos ca eu să găzguiesc un yahun și mă port cu el ca cu un semen al nostru, că asta e o faptă contrarie rațiunii și firei, care nu s'a mai pomenit. Drept răspuns, adunarea mi-a dat s'aleg: ori să te pun la un loc cu ceilalți yahuni, pe cari îi vom castra în curând, sau să te trimet de unde ai venit. Mulți din membrii, cari te cunosc și cari te-au văzut la mine, s'au opus alternativei, susținând că e nedrept să fii pus la un loc cu yahunii de aici, căci, având oarecare judecată, ar fi mare primejdie, sau să le-o transmiți și lor, ceea ce i-ar face și mai răi, — sau să-i indemnii la răscoală, să te pui în fruntea lor și să năvălești asupra-ne, nimicindu-ne. Această ultimă părere a întrunit majoritatea și am primit ordin să te gonesc imediat. Te sfătuiesc dar, ori să pleci înot, ori să-ți faci un vas ca acela care te-a adus aici. Am să dau ordin servitorilor mei, și-am să rog și pe-ai veci-

nilor, să-ți ajute. Dacă ar fi pe voia mea, te-ași fi ținut toată viața, căci ai foarte bune înclinări, și ai îndreptat multe defecte și ai făcut tot ce-ai putut să te asemeni nouă.

Cuvântarea lui m'a isbit ca un trăsnet. Am rămas cât-va abătut și, neputând lupta cu disperarea care mă cuprinsese, am leșinat. Gazda m'a crezut mort; dar am deschis ochii și și i-am spus, d'abia vorbind, că, deși nu pot învinui hotărîrea Adunării, îmi permit a opinia că m'ar fi putut pedepsi mai puțin aspru; că nu puteam pleca înot, căci cel mai apropiat pământ era la 100 de leghe; că acolo, la ei, nu aveam ce-mi trebuie, ca să-mi pot face luntre; că, cu toate astea, eram foarte dispus a mă supune, deși știam c'o să mor; că vederea morții nu mă sperie, ci din contră, îmi va pune capăt durerilor; că, chiar dacă m'ași putea întoarce în țara mea, printr'o neașteptată întâmplare, voi da iar peste yahuni, și voi fi iar silit să trăiesc cu ei și să-mi reiau relele obiceiuri; că neputându-mă împotrivi, Parlamentului, primeam ajutorul servitorilor; că nu-l rugam de cât să-mi dea timpul necesar, spre a putea sfârși și că, dacă mă voi putea întoarce în Anglia, voi căuta să fiu de folos compatrioților mei, lăudându-le virtuțile celor printre cari trăisem și pe cari trebuiau să-i ia de exemplu.

Mi-a dat două luni pentru construirea băr-

cei și a poruncit totdeodată roibului să facă tot ce-i voi spune, căci declarasem că ajutorul lui mi-e de ajuns, știind cât de simpatic îi devenisem.

Prima mea grijă a fost să mă duc spre locul de pe marginea mării, unde mă dasem jos la venirea mea. M'am suit pe o înălțime și, aruncându-mi ochii în toate părțile, mi s'a părut că văd spre Nord-Est o insulă. Am deslușit-o cu ocheanul și mi-am făcut socoteala că trebuic să fie la vre-o cinci leghe. Roibul, care nu mai văzuse alt pământ, zicea că e un nor. Eu, care aveam obiceiul călătoriilor, știam că nu mă înșel și m'am hotărît să mă duc acolo imediat ce-mi voi face barcă.

Ne-am întors îndată acasă, și apoi după câteva minute de vorbă, ne-am dus amândoi într'o pădure, unde eu cu cuțitul, și el cu o piatră tăioasă, am tăiat câteva lemne.

Ca să nu plictisesc cititorii cu amănuntele lucrului, e de ajuns să spun că în șase săptămâni am făcut un fel de luntre indiană, dar mult mai lată, acoperită cu piei de yahuni, cusute alături cu fire de cânepă. Tot cu același soi de piei, mi-am făcut o pânză, alegând pe cele mai tinere, căci cele bătrâne erau prea groase; mi-am cioplit și 4 lopeți; mi-am luat ca merinde, carne friptă de iepure, și două vase, unul cu apă și altul cu lapte. Mi-am încercat barca într'un lac, îndreptând toate gre-

șelile și astupând toate găurile. Am pus-o apoi pe o căruță și am dus-o cu yahuni, la țärm, însoțit de roib și de un alt servitor.

Când a fost gata și am ajuns în ziua plecării, mi-am luat adio dela gazdă, dela nevastă-sa, și dela toți ai casei, cu ochii plini de lacrimi și inima strânsă. Din cauza fluxului, a trebuit să aștept mai bine de-un ceas. În sfârșit, vrând să profit de vântul care sufla spre insula vecină, le-am mai zis odată rămas bun, eu, căzându-i la picioare, iar el, binevoind a ridica piciorul drept de dinainte. Povestesc și acest amănunt nu din vanitate — ci prin imitație, ca toți călătorii, cari nu uită nici unul din onorurile ce li se fac la primire.

După o adâncă închinare către toți cei de față, m'am suit în luntre și m'am depărtat de țärm.

CAP. XI.**GULIVER IN ȚARA CAILOR**

Am început ultima și nenorocita mea călătorie în 14-15 Februarie 1715, la 9 ceasuri dimineața. Deși vântul îmi era prielnic, nu m'am servit la început de cât de lopeți; dar, gândindu-mă că am să ostenesc și că vântul s'ar putea schimba, am întins pânza și-am umblat așa vre-un ceas și jumătate. Gazda

și neamul lui au stat pe țărm, până m'au pierdut din ochi.

Gândul meu era să descopăr, dacă s'o putea vre-o insulă, pustie și nelocuită în care să nu-mi gădesc decât hrană și îmbrăcăminte. Mă și închipuiam în mijlocul naturii, mai fericit ca un prim-ministru. Mi-era groază să mă întorc în Europa și să fiu silit a trăi iar cu yahunii. În singurătatea pe care o căutam, speram să-mi duc restul zilelor, cu filozofia și cu gândurile mele, fără alt scop de cât binele, fără altă mulțumire de cât vocea conștiinței.

Cititorii trebuie să-și aducă aminte că marinarii de pe vasul meu se răsvrătiseră împotriva-mi și mă închiseră în cabină; c'am stat așa vre-o câteva săptămâni, fără să știu unde mă duc și că în sfârșit m'au dat jos, fără să-mi spună unde. Mi s'a părut însă atunci că eram la 10 grade spre Sud de Sapul Bunei Speranțe și la vre-o 450 latitudine meridională. Astea le-am dedus din cele ce auzisem, în trecut, despre un plan de a merge în Madagascar. Deși nu eram sigur, am apucat spre răsărit, sperând s'ajung spre sud-vestul Nouei-Olande, și de-acolo să mă opresc spre Vest, într'una din insulele vecinase. Vântul bătea drept din spre apus și, pela 6 seara, mi-am închipuit că făcusem vre-o 18 leghe spre răsărit.

Descoperind o foarte mică insulă la o le-

ghe de-acolo, m'am oprit puțin și-am văzut că nu era decât o stâncă, cu un mic golf făcut de furtuni. Mi-am legat barca, și, suindu-mă pe unul din vârfuli am descoperit, la apus, un pământ care se întindea dela Sud spre Nord. Mi-am petrecut noaptea în luntre și-a doua zi, după ce am văslit din zori de zi, am ajuns, pe la 7, în partea de jos a Nouei-Olande.

N'am zărit nici un locuitor, acolo unde m'am coborât eu și fiindcă n'aveam arme, n'am vrut să înaintez mai adânc

Mi-am adunat câteva scoici; dar n'am îndrăznit să le frig, de frică să nu vadă cineva focul. Trei zile, cât am stat acolo ascuns, nu m'am hrănit decât cu scoici și stridii, ca să nu-mi cheltuesc celelalte merinde. Noroc c'am găsit un izvor cu apă minunată.

A 4-a zi, îndrăznind să intru mai în mijlocul insulei, am dat peste vre-o 20 de locuitori, pe un deal, ca la cinci sute de pași de mine. Erau toți goi, și bărbați și femei și copii. Se încălzeau împrejurul unui foc. M'a zărit, unul din ei și m'a arătat celorlalți. Atunci cinci din ei s'au desprins și au pornit spre mine. Eu, am început să fug spre țarm, m'am aruncat în luntre și-am început să loptătez din răspuțeri. Sălbaticii m'au urmărit de-a lungul țarmului și, cum nu mă depărtasem destul, mi-au trimes o săgeată care m'a lovit în genunchiul stâng și mi-a făcut o rană,

al cărei semn îl port și azi. Fiindu-mi teamă că vârful e otrăvit, am început să lopătez și mai tare, până am văzut că nu mă mai pot ajunge și atunci mi-am supt rana și-am legat-o cum am putut.

Nu știam ce să fac. Să mă întorc unde fusese atacat? Nu-mi venea. Să apuc spre Nord? Trebuia să lopătez mereu căci vântul era dinspre Nord-Est. Pe când mă uitam în toate părțile, să văd ce e de făcut, am zărit spre Nord-Vest o pânză, care creștea din ce în ce. Ce să fac? Să mă apropii de ea? După o scurtă codire, groaza ce mă stăpânea în contra rasei yahunilor m'a hotărît să întorc și să lopătez spre Sud, ca să mă duc iar în insula din care plecasem, preferând să mă expun primejdiilor, de cât să trăiesc iar cu yahunii. Mi-am apropiat luntrea cât mai lângă țărm, iar eu m'am ascuns la câțiva pași de acolo, în dosul unei stânci, nu departe de izvorul despre care am vorbit.

Corabia s'a apropiat ca la o jumătate de leghes de golf, și-a trimes o șalupă, cu butoaie, să ia apă. Era dar un loc cunoscut de călători, din cauza izvorului. Marinarii, dându-se jos, au văzut întâiu luntrea mea și, după ce s'au uitat de aproape la ea, au înțeles că stăpânul nu poate fi departe. Patru din ei, bine armați, au început să caute pretutindeni și m'au găsit culcat, cu fața la pământ, în dosul unei stânci.

Întâiu i-a mirat fața mea neagră, hainele de blană, pantofii de lemn și ciorapii de piele. Au văzut însă că nu sunt de acolo din insulă, deoarece nu umblam gol. Unul din ei, mi-a poruncit să mă scol și m'a întrebat în limba portugheză, cine sunt. M'am închinat și i-am răspuns în aceeași limbă, că sunt un biet yahun gonit dintr'o insulă, și că-i rog să mă lase să-mi văd de drum. S'au mirat că vorbesc limba lor, și, după culoarea pielii, m'au luat drept European, dar, pe deoparte nu înțelegeau ce însemnează „yahun“, iar pe de alta le venea să râdă de accentul meu, foarte asemănat cu nechezatul.

Mie, îmi era și frică, și necaz, și era gata să le întorc spatele, dacă nu puneau mâna pe mine, silindu-mă să le spun din ce țară sunt, de unde vin și alte câteva întrebări.

Le-am răspuns că sunt născut în Anglia, de unde plecasem de aproape cinci ani; că sper să nu mă ia drept dușman, deoarece eu nu le vreau răul, și că dorința mea era să găsesc o insulă pustie, în care să-mi petrec singur restul nenorocitei mele vieți.

Când mi-au vorbit întâiu, s'a învârtit pământul cu mine. Mi se părea tot așa de ciudat, ca și când ași auzi, în Englitera, vorbind un câine sau o vacă. M'am rugat omenește să nu mă întristeze și să fiu sigur că comandantul lor o să mă ia în corabie și-o să mă duc gratis

în Europa, de unde n'aveam de cât să plec în Anglia; că doi din ei aveau să se ducă înainte să-i spună și să-i ceară ordine, și că, până atunci, aveau să mă lege, afară numai dacă le dau cuvântul că n'o să fug. Le-am spus să facă cu mine ce vor.

Aveam mare poftă să le spun prin câte trecusem; dar nu le-am răspuns mai la nimic și atunci au dedus că nenorocirile mi-au sdruncinat mințile. După două ceasuri, șalupa care dusesse în corabie apă de băut, s'a întors cu ordin să m'aducă imediat acolo. Le-am căzut în genunchi, rugându-i să nu-mi ia libertatea, să mă lase în pace; — în zadar! m'au legat, m'au suit în șalupă și m'au dus legat la căpitan.

Il chema Piedro de Mendez; om bun și cuviincios. M'a rugat întâiu să-i spun cine sunt și-apoi m'a întrebat ce vreau să beau și să mănânc. După aceea, m'a asigurat că voi fi bine venit și mi-a spus atâtea vorbe frumoase, încât m'am mirat să văd atâta bunătate într'un yahu. Cu toate astea eram posac, încruntat, necăjit, așa că n'am răspuns decât că am ce mânca, la mine, în luntre. M'am pomenit că poruncește să mi se dea un pui și o sticlă de vin, — iar până atunci, mi-a arătat un pat foarte larg, dintr'o odăiță curată. M'am dus acolo, dar n'am vrut să mă desbrac; m'am culcat așa, cum eram. Peste o jumătate de

ceas, pe când toți mâncau, am fugit din odaie, cu gândul să m'arunc în mare și să scap înotând, ca să nu mai am a face cu yahunii, dar m'a prins un marinar, m'a spus căpitanului, și m'au închis în odaie.

După masă don Pedro a venit la mine să întrebe ce m'a făcut să alerg la așa faptă disperată. Nu voia să-mi facă nici un rău, și-mi vorbea cu așa blândețe, — încât am început să-l iau drept un animal mai cu minte, i-am povestit, pe scurt, călătoria, răscoala marinarilor, lăsarea pe un țărm străin, și trei ani petrecuți acolo, între cai vorbitori și cu judecată.

Căpitanul a crezut că ori aiurez, ori mint; dar i-am declarat supărat, că ne mai fiind de mult printre Europeni, nu mai știam să mint; că în insula aceea nici stăpânii nici slugile nu mint și cât sunt gata să-l conving că tot ce-i spun e adevărat.

Căpitanul, om cu bun simț, după alte câteva întrebări, ca să vadă dacă nu bat câmpii, a început să-și schimbe părerrea, mai ales că se mai întâlnește odată cu un olandez, care-i spusese că descinsese cu alți cincisprezece, ca să ia apă, într'o insulă din josul Nouei-Olande, și că zărise, un cal vânând niște animale, absolut la fel cu cele discrise de mine, sub numele de yahuni.

Tocmai fiindcă-mi plăcea atât de mult ade-

vărul mi-a cerut să-i dau cuvântul că voi sta cu el, până în Europa, fără gând să-mi curm zilele, adăogând, că în caz contrariu, era silit să mă lege. I-am promis ce-mi cerea, declarându-i însă că mai bine ași răbda nu știu ce de cât să primesc a mă reîntoarce printre yahunii țării mele.

În timpul drumului, nimic însemnat. Ca să arăt către căpitan recunoștința, vorbeam uneori, cu el, căutând să-mi ascund mizantropia și desgustul de oameni. Îmi scăpa totuși, din când în când, câte-o înțepătură, pe care se făcea că n'o bagă în seamă. Mai toată ziua mi-o petreceam singur, în odaia mea. În așa stare mi-erău creerii, în cât contactul cu cei din insula aceea din care plecasem, îmi deșteptase o groază nespusă de oameni, — mai rău ca taciturnii, ca singuraticii, ca cugetătorii, cari, fără a fi locuit în insula aceea, pretind că cunosc bine firea omenească și că deaceia n'au pentru oameni de cât dispreț.

Căpitanul, m'a rugat de mai multe ori să mă desbrac de pielea de iepuri și să-mi dea în schimb alte haine, — dar n'am primit; îmi era groază să pun pe mine un lucru de yahun. Numai două cămăși am primit, pentru că, fiind spălate de mine însumi, nu mă puteau mânji. Am ajuns la Lisabona în 5 Noembrie 1715. Am fost silit atunci să schimb hainele, ca să nu ne huiduiască vagabonzii. M'am dus

cu căpitanul la el acasă, mi-a dat o odaie sus, la al 4-a etaj într'o parte retrasă, ca să nu spună nimănui ce-i povestisem, căci, dacă s'o afla prin ce-am trecut, au să năvălească sute de curioși și cine știe chiar dacă inchiziția nu m'ar arde de viu.

Căpitanul, neînsurat, n'avea decât trei servitori, dintre cari unul care mi-aducea mâncarea în odaie, se purta așa de frumos cu mine, încât a început să-mi placă. Incet-încet, m'a convins să scot capul la o fereastră, ca să iau aer; pe urmă să mă cobor cu un cat mai jos, și să mă mut într'o odaie, care da spre uliță, mai târziu, să mă uit pe fereastră, și din ce în ce, m'am deprins. Peste o săptămână, m'am mai coborît cu încă un cat, — și în sfârșit, așa de frumos m'a întors, că m-a făcut nu numai să stau jos, la ușă, și să mă uit la trecători, — ci și să-l însoțesc în oraș la pleumblare.

Don Pedro, căruia îi explicasem starea familiei și a afacerilor mele, mi-a spus într'oză că sunt dator să mă întorc în țara mea și să trăiesc cu nevasta și cu copiii. Mi-a mai spus, în același timp, că era în port un vas gata să plece în Anglia și m'a asigurat că-mi va da tot ce-mi va trebui pe drum. I-am dat atunci argumentele, și cari mă opreau să mă întorc acasă și cari mă deciseră să caut o insulă pustie, în care să-mi petrec restul vieții. Mi-a

răspuns că insula aceea e o închipuire și că voi găsi oameni pretutindeni, că din potrivă, la mine acasă, voi fi stăpân, și deci oricât de liber voi voi.

În cele din urmă, am cedat și am plecat din Lisabona la 24 Noembrie. Don Pedro m'a însoțit până în port și mi-a împrumutat douăzeci de sterlinge. Pe drum n'am avut a face nici nici cu căpitanul vasului, nici cu vre-un alt călător și sub cuvânt că sunt bolnav, stătui tot timpul în cabină.

La 5 Decembrie 1715, am ajuns la Redriff, sănătos. Nevasta și rudele s'au bucurat, văzându-mă; credeau c'am murit. I-am îmbrățișat pe toți foarte rece, din cauza adversiunii mele contra yahunilor, încă nerisipită.

Cu primii bani câștigați am clădit un grajd frumos, și am tocmit un rândaș din cei mai buni. Mirosul de grajd mă îmbăta și petreceam în fiecare zi, câte 4 ceasuri, vorbind cu caii, cari mi-aduceau aminte de fosta mea gazdă.

Sunt cinci ani de când m'am întors din ultima călătorie și de când trăiesc retras. În primul an, nu puteam să-mi sufăr nevasta și copiii; nu-mi venea nici să mănânc cu ei la o masă. Dar încet-încet, m'am schimbat și azi sunt și eu om ca toți oamenii, — deși tot puțin cam mizantrop.

SFÂRȘIT

TOMA NECREDINCIOSUL.

LEGENDĂ

de GEORGE B. RAREȘ

Dintre toți uceniicii lui Isus, numai Toma era o fire mai ciudată: posac, retras, tăcut și nehotărît a crede în miracole, dar mai cu seamă în acela al — cuvântului — cu care noua credință își croia cale largă, de și-l urma pe *Invățător* și nu se îndoia de loc de spusele marelui *Rabbi*.

Toma, care-l asculta cu luare aminte pe Isus, îl asculta și pe Iuda, ucenicul ce se furișase cu viclenie în sânul cetei apostolilor și a drept credincioșilor noiei învățături, cu gânduri viclene și pline de prihană. Il asculta și pe acesta, fiindcă iubindu-l cu tărie pe Isus, se în-

vrăjbise cu ceilalți, cari îi iubeau pe învățător pentru credința și învățăturile lui, nu pentru prețul în arginți al trupului Său; îl asculta fiindcă Toma era un întârziat la minte și pricepea greu totul, nedomirindu-se puterea miracolului...

Il asculta pe Iuda, fiindcă acesta, hoț și flecar, vorbea cu putere de înlănțuire și avea curioase îndemnuri și sfaturi diavolești.

Precum am zis Toma îl urma pe *Domnul* cu inult drag: vorba lui era dulce și atrăgătoare, parabolele și învățăturile lui fermecau, iar însuși *Fiul Omului* era blând, bun, milostiv și îndurător... In sufletul lui și pe buzele Sale erau cuvinte Dumnezești...

De aceea cărturarii și fariseii urzitu-i-au pieirea, dându-l pe mâinile oștenilor și a dirigătorilor Râmului, pârându-l că vrea să calce legea amenințând chiar pe mai-marele românilor că, de-l va face pe Isus scăpat într'un chip ori altul, dușman împăratului Romei este!...

Și atunci procuratorul Pilat din Pontiu spă-

latu-s'a pe mâni, l-a dat pe Isus pe mâinile Judeilor, ca să-l restignească pe crucea rușinei și a durerii, pentru ca astfel să facă din cruce — semnul în numele cărei... se înving ei — crezând că astfel va amuți pe vecie vocea adevărului....

Când l-au prins și l-au ridicat pe Nazarinean cu puterea armată — ca pre răii făcători — pădatu-s'au ucenicii fugind care încotro, reve-cu puterea armată — ca pre răii făcători — Ierusalim pentru ca să aștepte împlinirea minunii-minunilor: învierea.

Numai Toma, văzând că Dumnezeu n'a trimis oștile de arhangheli pentru a izbăvi pe *Fiul prea iubit* întru carele, Cerescul Tată binevoise, văzând că fără de legea s'a săvârșit, luă toiagul și papucii și se călători spre cetatea Emaus-ului, unde — credea el — că va fi mai în pace și-și va putea liniști temerile toate între rudenii și prieteni siguri.

Dar...

Abia plecă din Ierusalim, svonurile și toate clevetirile muriră ca o adiere puternică de

vânt, ce-a'nfiorat o clipă arborii și florile grădinii... Nu se mai auzea nimic din chinuitoarele ecouri ce s'guduise din temelii sufletul Cetății lui David!...

Rămăseseră 'n urmă, departe și uitate Golgotha și Crucea Mucenicilor de mai apoi...

Toma mergea, mergea într'una, mereu închis în sine, tăcut și nehotărît... Calea era lungă, cetatea Emaus-ului îndepărtată și de-atâta umblătură neîntreruptă, cât era el de apostol, Toma ostenise. Mergea fără să mai observe că'ncepuse a-l roade papucii și, că sgâriindu-i pielea, prinsese a sângera...

Broboane mari de sudoare îi scăldau fruntea și picuri sărate și amare, îi picurau de pe fruntea încrețită a apostolului nehotărît.

Poposea din când în când, ca să-și vadă de papuci, de-l mai țin, și de sgârieturi. Se răcorea la câte-un isvor cu apă limpede, ce găsia în cale, bând câte o dușcă bună, sau spălându-și fața, mânille și picioarele... Apoi pomenind numele *Invățătorului* iubit lăcrăma și pleca mai departe, gândindu-se la cel *Care-i*

călăuzea, comunicându-le sfânta-i învățătura.

Și cum înainte de a fi plecat din Ierusalim, i-se spusese că Christos a înviat și că s'a arătat celorlalți ucenici, dar el își spunea mereu:

— Nu se poate! nu se poate să se fi arătat lor... Li s'o fi părut numai, li s'o fi năzărit din prea marea lor dragoste, ce I-o purtau *Invățătorului...*

Dar într'o clipă, când era adâncit cu totul în gândurile lui, Toma văzu și-I pipăi rănila Isus îl întrebă:

— Ei, acum crezi, Tomo?... Au tot te mai îndoești?...

— Cred și mărturisesc, *Invățătorule*, că Tu ești cu adevărat *Fiul lui Dumnezeu*, carele ai înviat din morți pentru izbăvirea neamului omenesc!... rosti plecându-și rușinat ochii în jos...

— Adevăr spun acum ție, că fericiți, cei ce n'au văzut și au crezut, prea puțin credincioșii Toma!...

Ș'acestea spunând, *Domnul* se făcu nevăzut, așa cum se și arătase...

Toma stete încremenit locului un timp de vreme, apoi dumerindu-se de toată tăria adevărului, își văzu de drum mereu înainte, părându-i rău că s'a îndoit și n'a crezut fără să vadă. Avea o cale lungă pân'la cetatea *Emaus*...

Fiindcă aceste minuni s'au întâmplat la o săptămână după *Inviere*, ziua aceea creștinătatea a numit-o *Duminica Tomei*, după numele apostolului necredincios.

Și de atunci se zice despre unul, care nu vrea să creadă de cât după dovezi învederate, că este — *Toma Necredinciosul*.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„OCTAVIAN COGA”
CLUJ

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
— CLUJ —
SALA DE LECTURĂ

EDITURA ȚICU I. EȘANU — BUCUREȘTI IV
Strada Mihai-Vodă No. 22

CĂRȚI APĂRUTE ÎN EDITURA EȘANU
BUCUREȘTI VI. — STRADA MIHAL-VODĂ No. 22

MARCU : Năsd răvănii le lui Păcală	24,-
Povestiri din 1001 Zile	24,-
Aladin sau Lampa fermecată	24,-
Alibaba, povești persane	24,-
SWIFT : Guliver în țara Piticilor	24,-
Guliver în țara Uriășilor	24,-
Guliver în țara Cailor	24,-
RAREȘ : Frați de Cruce	24,-
Fata din Dafin	24,-
PERRAULT : Frumoasa din pădure, adormită	24,-
ANDERSEN : Zăna mărei	24,-
GRIMM : Pasărea cu pene de aur	24,-
CONTE SA DE SÉGUR : Din lumea Zănelor	24,-
MARCU : Ileana Cosinzeana și Făt Frumos	30,-
RAREȘ : Domnița alungată	30,-
MENDES : Secretul iubirei	30,-
BURULANA : Paloș spaima Smeilor	30,-
MARCU : Basme din Popor	30,-
Codul manierelor elegante	30,-
Stil Epistolar	30,-
Istoria lui Alexandru Macedon	30,-
RAREȘ : Inimă de aur	35,-
MARCU : Halima sau 1001 nopți	40,-
Anecdote trăs nite	40,-
FERNIC : Gruia cel voinic	40,-
RAREȘ : Inelul fermecat	40,-
Făt Frumos	40,-
Păcală	40,-
SWIFT : Guliver în țara Piticilor și Uriășilor	50,-
ELMIAN : Gruia cel isteț și Moș Novac	60,-
RAREȘ : Tândală	60,-
ALMA : Carte de Bucate, etc.	80,-
BILCIURESCU : Fata cu păr de Lup, roman	50,-